

Un număr vechiu 10 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANTE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU

Decanul Baroului de Ilfov și Președintele Consiliului de Ad-ție al Soc. anon. „Curierul Judiciar“

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-pei
G-le a Țărei RomâneștiALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiIOSEF G. COHEN
AvocatGR. CONDURATU
Consilier la Curtea de Apel
BucureștiRENÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din ParisV. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
AvocatALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
AvocatD. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiI. GR. PERIȚEANU
AvocatC. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiC. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
AvocatGR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
AvocatP. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
AvocatAL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membru corespondent pentru Paris: EDOUARD LÉVY, Dr. în Drept, Avocat, Paris.

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 500 lei
„ Magistrați și Avocați fără supl. 300 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Ardei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
— TELEFON 18/29 —

SUMAR

— *Cauțiunea judicatum solvi. în fața Trib. Caransebeș, de d-l avocat Zamfir Filoti;*— *Pronunțarea sentințelor în Ardeal, de d-l Prim-președinte Aurel Safirescu.*

JURISPRUDENȚA:

— *Consiliul de Reviziune al Armatei: Lencovici Moscu condamnat pentru dezertare (Beneficiază de Decretul de amnistie 1547/929, cei cari se consideră că au dezertat în țară), cu o Notă de d-l avocat V. Mora;*— *Înalta Curte de Casație s. I și Trib. Argeș s. II: Elena și C. Enculescu cu Peric'e Rizu (Efectele netranscrierii actului dotal în registrul de foi dotale și în registrul de transcripțiuni: valabilitatea între părțile contractante, neopozabilitate față de terți. Art. 62 al. 9 și 1228 c. civ., art. 708, 715, 722 și 723 pr. civilă), cu o Notă de d-nii avocați E. Paximade și I. Gr. Periteanu;*— *Curtea de Casație s. III și Trib. com. Ilfov s. II: Ecaterina D. Rovaciu și T. Rovaciu cu C. G. Constantinidis (Ambie. Monedă străină. Plată. Dacă prin ziua scadenței trebuie să se înțeleagă ziua plății? Motive de apel. Dacă pot fi discutate când n'au fost depuse în termen? Art. 315 și 41 c. com.), cu o Notă de d-l avocat Iosef I. Cohen;*— *Rezumate din Jurisprudențele Consiliului de disciplină al Baroului de Ilfov;*— *Recenzii: Elementele Dreptului Civil, de d-l Prof. Matei Cantacuzino, de d-l avocat C. A. Stoianovici; Codul Justiției Militare, adnotat de d-l Colonel N. C. Homoriceanu, de Gaius și Elemente de Drept Roman de d-l Prof. Longinescu, de A. F.; Informațiuni.*

Cauțiunea Judicatum Solvi, In fața Tribunalului din Caransebeș

Sunt 22 de ani de când în lumea noastră juridică nu se mai vorbește de cauțiunea judicatum solvi, deși în codul nostru civil a rămas art. 15 care obligă pe străinul reclamant a da cauțiune. Această obligațiune era prevăzută și de vechiul nostru cod de procedură din 11 Septembrie 1865, art. 106, însă cu ocazia modificării din anul 1900, art. 106 a fost suprimat pe motiv că România aderând la convențiunea dela Haga, care suprimă cauțiunea judicatum solvi, străinul reclamant nu mai poate fi supus la cauțiune.

În urma încorporării la patria mamă a Ardealului și Banatului, chestiunea cauțiunei judicatum solvi revine din nou în discuțiune, căci în codul de procedură civilă ungară, aplicabil în Transilvania, există obligațiunea pentru străinul reclamant de a da cauțiune.

Chestiunea s'a prezentat înaintea Tribunalului din Caransebeș.

O societate de navigație cu sediul în Viena, dar având stabilimente în circumscripția tribunalului Caransebeș, chiamă în judecată comercială mai mulți români pentru restituirea unei cantități de 80 vagoane grâu, ridicat cu violență din șlepurile societății ce se aflau în portul Orșova.

Înaintea tribunalului din Caransebeș defendorii au ridicat excepțiunea că reclamanta fiind o societate străină, conform art. 124 din procedura civilă ungară, urmează să depună cauțiunea spre a se putea judeca.

Tribunalele din Transilvania pentru judecarea proceselor urmează o procedură cu totul deosebită de procedura noastră civilă. Procedura ce se urmează se compune din două părți distincte: *Constituirea dosarului și Pertractarea.*

Pentru constituirea dosarului, prima partea a procesului, părțile sunt citate înaintea unui judecător, pentru a expune faptele, depune dovezile și a propune și rezolva incidentele dilatorii sau declinatorii; judecătorul delegat constată faptele, consemnează dovezile și apărările și rezolvă toate incidentele. Dosarul astfel epurat și constituit, merge în fața tribunalului, care fixează un termeh de pertractare, partea a doua a procedurii, adică pledarea și judecarea în fond.

Procedura în sine este bună și practică, căci înlătură amânările și șicanile. Dosarul odată con-

stituit, motivele de drept și de fapt fixate și de reclamant și de defendor, incidentele rezolvate, în fața tribunalului se pledează fondul și se soluționează procesul. Singurul inconvenient ar fi că incidentele principale cum este declinatorul de competență și în cazul nostru obligațiunea de a depune cauțiune, se rezolvă de un singur judecător, inconvenient cu atât mai mare, cu cât soluțiunea dată de judecător nu poate fi atacată cu apel decât odată cu fondul procesului.

În cazul ce examinăm, judecătorul delegat cu constituirea dosarului, rezolvând cererea făcută de defendor, a obligat societatea de navigațiune pe baza § 124 din procedura civilă ungară, de a depune o cauțiune de 50.000 lei, cauțiune ce reclamanta a fost nevoită a depune spre a nu împiedeca mersul procesului.

Față cu această hotărâre voi examina dacă § 124 din procedura civilă ungară poate fi aplicabil în Transilvania și în general, dacă reclamantul străin poate fi obligat a depune cauțiune, când se judecă în fața tribunalelor din teritoriile alipite.

Trei chestiuni de drept s'au ridicat înaintea tribunalului din Caransebeș, tinzând a înlătura aplicarea § 124 din codul de procedură ungară :

1. Cauțiunea judicatum solvi, chiar în țările în care acest regim este în vigoare, nu se aplică decât în materie civilă, nu și în materie comercială sau penală.

2. Situațiunea străinilor în România ținând de dreptul public intern și dreptul public, intern al României este unul și același aplicabil în tot cuprinsul României, deci și în teritoriile încorporate.

3. Convențiunile încheiate de România cu Statele străine sau la care ea a aderat, sunt obligatorii și în teritoriile încorporate.

Voi face o scurtă expunere a acestor principii spre a învedera greșita judecată a tribunalului din Caransebeș, când a obligat pe o societate străină a depune cauția judicatum solvi.

În sistemul legislației moderne străinii nu sunt supuși la cauțiune decât când sunt reclamânți în afaceri civile. Codul Napoleon, art. 16; codul civil român, art. 15; codul de procedură civilă din 1865, art. 106, nu cere cauțiune în afacerile comerciale; și în adevăr, relațiunile comerciale între străini și regnicioli nu ar fi fost cu putință dacă străinul comerciant s'ar obliga să depună cauțiune ori câte ori reclamă executarea contractelor comerciale ce a încheiat. Interesul însăși al dezvoltării relațiunilor comerciale a făcut ca să dispară obligația de a da cauțiune.

În materie penală, ar fi o adevărată monstruozitate ca străinul victimă a unei violențe sau al unui abuz din partea unui regnicol, să nu poată reclama dacă nu depune cauțiune.

Este evident dar, că și în sistemul legislației

ungare, chiar dacă Ungaria nu a aderat la convențiunea dela Haga, ceiace nu suntem în măsură a cunoaște, nu se poate cere cauțiunea judicatum solvi, în materie comercială sau penală.

Dar unde chestiunea devine și mai delicată, este examinarea situațiunei străinilor în dreptul public intern.

Mai întâi este indiscutabil că nu există și nu poate exista în România decât un singur drept public intern, care este aplicabil în toată România, formată azi și din teritoriile alipite. Constituțiunea noastră, modificată sau nemodificată sau în curs de modificare, așa cum ființează azi, este unitară. Din ea reesă fundamentul dreptului public intern. Suveranitatea națională este una și aceeași în tot cuprinsul României de azi. Ori, după principiile generale străinul, în România, se bucură de toate drepturile naționalului, afară de cele ce îi sunt îngrădite, cum de pildă e: dreptul electoral, dreptul de a dobândi proprietăți rurale etc. Dreptul de a sta în justiție îl are deopotrivă ca și românul, fie reclamant, fie pârât ¹⁾.

Acesta fiind dreptul public intern al României, el este aplicabil și în teritoriile încorporate, pen-trucă, altfel, ar trebui să recunoaștem un drept public ungar, aplicabil în Transilvania, sau un drept public austriac, aplicabil în Bucovina, ceea ce ar constitui nu numai o anomalie, dar și o stir-bire a suveranității naționale; prin urmare, dacă după dreptul public intern al României, nu se poate cere străinului reclamant, chiar în materie civilă, cauțiunea judicatum solvi, este evident că nu se poate cere nici în Transilvania, § 124 din procedura civilă ungară nu poate fi aplicat, fiind în contra principiilor generale ale dreptului public intern.

Din acest punct de vedere, dacă trecem mai departe și examinăm chestiunea în dreptul internațional, vedem că România a aderat la convențiunea dela Haga, care suprimă cauțiunea judicatum solvi. Transilvania încorporându-se României și făcând astăzi parte integrantă trup și suflet din corpul României, toate tratatele și convențiunile încheiate de România cu țările străine, rămase în vigoare, sunt aplicabile și obligatorii în tot cuprinsul României, deci și în teritoriile încorporate.

În ziua când justiția românească a aplicat codul de procedură civilă al Transilvaniei, în puterea suveranității Statului Român, § 124 din acel cod de procedură a încetat de a mai exista, pen-trucă, el era contrar unei convențiuni internaționale la care a aderat România.

Dar chestiunea este și mai clară, dacă ținem seamă că este vorba de o acțiune pornită de o

1) Vezi în acest sens decizia Curții de Casație s. II din 27 Feb. 1922. Pandectele Române, caetul 10, partea III, p. 158.

societate de navigație pe Dunăre, relativă la executarea întreprinderii sale.

Art. XXXI al statutului Dunărei, convențiune internațională ratificată de parlamentul român prin legea sancționată și publicată în *Monitorul Oficial* No. 100 din 8 Aug. 1922 și care deci este o lege internă, stabilește că nici o cauțiune judicatum solvi, nu se va putea cere străinilor, în afacerile judiciare relativ la navigațiunea pe Dunăre, aduse înaintea unui tribunal al unui Stat riveran, chiar dacă străinul nu are domiciliul sau reședința, sau nu posedă bunuri în țara unde este stabilit tribunalul.

Toate aceste chestiuni de drept au fost înlăturate de către judecătorul tribunalului din Caransebeș, care a rezolvat incidentul, el a motivat hotărârea sa afirmând că intrucât § 124 din procedura civilă, cere cauțiune dela străin, el este obligat a aplica textul legii, fără a-l discuta sau a ține seamă de convențiunile încheiate de România.

În memoriile fostului împărat Wilhelm, găsim un pasaj, care caracterizează de minune modul acesta de judecată.

Intr-o convorbire ce fostul împărat a avut cu Lordul șef al justiției din Anglia, l'a întrebat ce părere are despre judecătorii germani. Lordul a răspuns: «judecătorii germani aplică legea riguros conform textului ei, pe când judecătorii englezi aplică spiritul legii, ținând seamă de spiritul timpului».

Și eu am rămas cu impresia că judecătorii noștri din Transilvania sunt încă dominați de spiritul german, numai astfel îmi explic hotărârea judecătorului dela Caransebeș.

ZAMFIR FILOTTI
Advocat.

Pronunțarea sentințelor în Ardeal

Sub impresiunea celei mai mari sărbători a neamului românesc, «Incoronarea Regelui tuturor Românilor», voi releva o chestiune de administrare a Justiției în Ardeal, destul de simplă, dar care poate să prezinte oarecare importanță și care în orice caz este de actualitate.

În Ardeal toate sentințele se dau «în numele legii». Așa a hotărât de la început Consiliul dirigent.

Ori, în Ardeal se aplică legile maghiare, cari au fost sancționate de Regele apostolic al Ungariei; atunci noi pronunțăm sentințele «în numele legii», lege care a fost sancționată de Regele Ungariei.

Nu ar fi mai bine, mai potrivit cu situațiunea și cu această epocă, ca toate sentințele să le pronunțăm în numele M. S. Regelui.

Dar ni se va obiecta, poate, că în vechiul regat sentințele se pronunță «în numele legii»; este prevăzut în constituțiune, în art. 36 cu următorul text:

«Puterea judecătorească se exercită de Curți și Tribunale. Hotărârile și sentințele lor se pronunță în virtutea legii și se execută în numele Regelui».

Nu poate fi vorba aici de aplicarea acestui text. Constituantele dele 1866 și 1884 nu au putut avea în vedere situațiunea și împrejurările excepționale de acum. Azi este o stare de lucruri cu totul nouă, neprevăzută de aceste constituante. Nu se putea atunci înțelegerea că în 1919 — 1922... se vor aplica legile maghiare, votate de parlamentul dela Buda-Pesta și sancționate de Regele apostolic al Ungariei.

Este drept că în vechiul regat sentințele se pronunță în numele legii, dar ele se execută în numele M. S. Regelui Ferdinand I.

Aici însă, procedura civilă maghiară nu prevede formalitatea investirii hotărârilor judecătorești cu formula executorie, ci ele se execută numai după ordinul judecătoresc legalmente dat.

Mai înainte, sub suveranitatea statului maghiar, toate sentințele se dau în numele M. S. Regelui apost. al Ungariei și, deci, încă odată socotim că ar fi mai nimerit ca acum, cu ocaziunea «încoronării» și cel puțin până la unificarea legislației, sentințele cari se dau altă dată în numele M. S. Regelui Ungariei, să fie pronunțate acum «în numele M. S. Regelui Ferdinand I al României».

3 Noembrie 1922.

AUREL SAFIRESCU,
Prim-Președintele Tribunalului Brașov

Consiliul Permanent de Reviziune al Armatei

Audiența dela 1 Noembrie 1922

Președenția d-lui General de brigadă GH. PANGRATI
Deciziunea No. 360

Militar. — Dezertare în străinătate, după ce a fost dat ca dezertor în țară și șters din controale. — Dacă poate fi amnistiat? — Art. 229 și 230 C. J. M., Decretul de amnistie No. 1547/920.

Un militar, care a dezertat din țară, după ce fusese dat dezertor în țară și șters din controalele armatei, nu poate fi considerat ca dezertor în străinătate în timp de războiu, ci dezertor în țară în timp de războiu, așa că el beneficiază de amnistia prevăzută de decretul No. 1547/920.

S'a întrunit în ședință publică la ora 8 în scop de a judeca recursul făcut de soldatul Lencovici Moscu din reg. 9 roșiori contra sentinței No. 385/20 Sept. 1922 pronunțată de consiliul de război al Comandamentului militar al Basarabiei, prin care a fost condamnat la patru ani închisoare, pentru faptul de dezertare în străinătate în timp de război cu aplicatiunea art. 229 și 230 C. J. M.

În prezența recurentului, prin d-l avocat Virgil Mora. S'a citit raportul făcut în cauză de d-l Colonel C. Chiriac. S'a ascultat d-l Comisar regal în concluziuni pentru respingerea și apărarea în desvoltarea motivelor de casare,

După care, consiliul deliberând,

Asupra motivului I:

«Violarea art. 229 și 230 C. J. M. și a înaltului decret de amnistie No. 1547 din 1920. Greșita calificare.

«Pe cale incidentală Consiliul de război stabilește că recurentul, plecând dela unitatea sa, a stat în București o lună de zile, după care s'a stabilit la Galați alte trei luni, și că abia la patru luni după dezertare a trecut granița în străinătate.

«De asemenea, foaia matricolă, (fila 8) constată că, după 3 luni de absență ilegală dela corp, recurentul a fost șters din controale.

«Prin urmare, instanța de fond stabilește precis că dezertarea imputată recurentului este o dezertare în țară în timp de război, cum, de altfel și este și totuși îl condamnă pentru dezertare în străinătate.

«Odată ce infracțiunea imputată recurentului a fost apreciată de către Consiliu după justa și legala ei calificare, de sigur că singura soluțiune ce se impunea era aceea de a se declara stinsă acțiunea publică, pe baza înaltului decret de amnistie No. 1547/920, în prevederile căruia intra perfect de bine recurentul, care încă se găsea în termenul legal de prezentare, așa cum a fost prelungit prin modificarea sus citatului decret de către parlament, atunci când l a ratificat.

«Adăogăm că plângerea de trimiterea recurentului în judecată, așa cum a fost întocmită de regiment și brigadă, constată clar că infracțiunea de care s'a făcut el vinovat este dezertare în țară.

«De altfel, din însăși constatarea ce face consiliul și, din examinarea foaii matricole, rezultă că recurentul ar fi comis dezertarea în țară străină, după ștergerea sa din controale, ceea ce, de bună seamă, este o imposibilitate faptul de dezertare, ca orice altă infracțiune, neputând fi primitor de mai multe calificări. Adevăratul și legalul ei caracter se imprimă în momentul când ea a fost făptuită astfel că, în speță, nu poate fi nici o îndoială că recurentul a comis o dezertare în țară, faptă amnistiată».

Având în vedere sentința supusă recursului prin care soldatul Lencovici Moscu a fost declarat culpabil și condamnat pentru faptul de dezertare în străinătate, prevăzut și penat de art. 229 și 230 C. J. M.;

Văzând textul art. 229 C. J. M. care zice: «Este declarat de dezertor în străinătate, 3 zile după constatarea lipsei, tot militarul care trece, fără autorizațiune, hotarul țării sau oricare, afară din țară, părăsește corpul din care face parte»;

Văzând, de asemenea, și întrebarea de culpabilitate, care este astfel redactată: «Acuzatul soldat Lencovici Moscu, din reg. 9 răsărit, este culpabil de dezertare în străinătate prin aceea că în ziua de 22/X/919, plecând dela unitatea sa fără voie, trece hotarul țării fără autorizațiune, plecând la Constantinopol de unde se reîntoarce la regimentul său la data de 17/V/921»;

Considerând că din sentință se constată că, cu ocaziunea desbaterilor acuzatul a propus 3 martori pentru a dovedi cu ei, după cum se arată în sentință, că abia după 4 luni dela plecarea lui dela corp a fugit la Constantinopol, iar acest timp l-a petrecut în diferite localități din țară;

Că acești martori, înfățișându-se la ședință, președintele, înainte de a-i asculta, a întrebat apărarea despre scopul în care i-a propus, și, fiindu-i relevat, după cum s'a arătat în considerentul precedent, consiliul de război a declarat în unanimitate de voturi, că «recunoaște că acuzatul, dezertând dela unitatea sa, a plecat la București, unde a stat o lună și pe urmă la Galați, unde a stat 4 luni și numai după aceea a plecat în străinătate» și, renunțând la ascultarea martorilor, a dispus continuarea desbaterilor;

Considerând că, prin o asemenea declarațiune, instanța de fond a recunoscut în principiu, și anticipat oricărei alte declarațiuni de culpabilitate, că fapta săvârșită de

recurent, este o dezertare în țară în timp de război, întrucât trecerea lui peste hotarul țării s'a petrecut tocmai după 4 luni dela plecarea dela corp, deci după ce fusese șters chiar din controale, pentru o absență de 3 luni dela corp;

Că, față de o asemenea constatare, urma să aplice recurentului dispozițiunile art. 1 din înaltul decret No. 1547/920, declarându-l amnistiat pentru fapta de dezertare în țară în timp de război, care se dovedește în sarcina lui;

Că, nefăcând aceasta și, condamnând pe recurent pentru un fapt care, juridicește fusese înlăturat din sarcina lui, instanța de fond a comis o violare a numitului decret de amnistie, deci motivul este întemeiat și sentința urmează a fi anulată fără trimitere, și fără a mai intra în discuțiunea celorlalte motive de casare;

Pentru aceste motive, consiliul, cu unanimitate de voturi și în neunire cu concluziunile comisariatului regal, admite recursul și anulează fără trimitere sentința No. 385/20 Sept. 1922 pronunțată de consiliul de război al Comandamentului militar al Basarabiei.

NOTĂ. — Prin deciziunea de mai sus, Consiliul de revizie al armatei a rezolvit o speță de cea mai mare însemnătate și socotim că a făcut o foarte bună aplicațiune a legii.

Un ostaș plecase, fără voie, dela regimentul său, care, în termene legale, îl dă lipsă la apel, apoi dezertor și, după trei luni de dezertare, potrivit dispozițiunilor codului justiției militare, îl șterge din controale.

Pe când se afla în pozițiunea aceasta de nemilitar, îi vine dispozițiunea de a trece hotarul țării, ducându-se la Constantinopol.

La înapoere, fiind înaintat Consiliului de război din Chișinău, acesta, deși constată faptele așa cum se petrecuse, totuși calificând dezertarea ca fiind comisă în streinătate, deci neamnistiată, îl condamnă la 4 ani închisoare.

După cum arată Consiliul de revizie prin considerentele sale, instanța de fond a dat o interpretare nejuridică textelor referitoare la dezertare.

În adevăr, este suficientă citirea definițiunei pe care o dă art. 229 din codul just. milit. de zertării în streinătate, spre a se observa eroarea Consiliului de război din Chișinău. Sus citatul articol declară dezertor în streinătate pe tot militarul care trece, fără autorizațiune, hotarul țării.

Prin urmare este evidenți că numai militarul poate comite o asemenea dezertare, iar nu și cel șters din controalele oștirii și care, din momentul ștergerii sale devine civil, supus jurisdicțiunei instanțelor ordinare.

Afară de aceasta, după textele din codul just. milit., dezertarea comisă de un individ, capătă, calificarea ei legală în momentul comiterii, și este incontestabil că această calificare nu poate suferi fluctuațiuni sau variațiuni datorită altor împrejurări posterioare.

Odată scris în foaia matricolă că X a fost dat dezertor în țară pe ziua de..., câtă vreme el pierde

contactul cu unitatea sa, aceasta nu-i mai poate schimba mutația sub nici un motiv.

Iată de ce socotim că soluțiunea dată acestei spețe de Consiliul de revizie al armatei este din toate punctele de vedere juridică și suntem siguri că este menită a tranșa multe echivoci.

V. MORA.

Avocat.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 11 Octombrie 1922

Președinția d-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte

Soții C. Enciulescu cu Pericle Rizu

Decizia No. 1003

Convenție matrimonială. — Lipsa registrului special de transcripții la data căsătoriei. — Mențiune făcută în actul de căsătorie. — Lipsă de transcriere. — Dacă mențiunea cerută prin art. 62 alin. 9 c. civ. poate înlocui transcripția și dacă lipsa registrului special la data căsătoriei poate justifica lipsa transcrierii? — Soluție negativă. — Art. 62 alin. 9 și 1228 c. civ. — Art. 708, 715 și 723 pr. civ.

Convenție matrimonială. — Lipsă de transcriere. — Cunoștința terțului despre existența dotalității rezultând din diferite acte. — Omisiunea instanței de fond de a le examina. — Dacă constituie o omisiune esențială? — Soluție negativă. — Art. 722 și 723 pr. civ.

Convenție matrimonială. — Lipsă de transcriere. — Instruirea imobilului dotal. — Acțiune în anulare pornită în timpul căsătoriei, atât de femeia dotală cât și de soț. — Respingerea acțiunii de tribunal și respingerea apelului de către Curte, numai în ce privește apelul făcut de femeia dotală autorizată de soț, fără a se respinge și apelul făcut de soțul dotal. — Dacă o asemenea omisiune a Curții de apel e de natură să atragă casarea deciziei? — Soluție negativă.

1. Lipsa transcripțiunii actului dotal în registrul special nu poate fi înlocuită prin mențiunea ce s-ar fi făcut despre el în actul de căsătorie, căci această mențiune este cerută prin art. 62 alin. 9 c. civ. sub sancțiunea unei amende în contra oficerului stărei civile, numai ca un element mai mult de publicitate, care în nici un caz nu poate înlocui transcripția.

În ce privește lipsa registrului special la data contractării căsătoriei, nu poate justifica lipsa transcrierii, căci este netăgăduit că în timpul lipsei unor asemenea registre la unele tribunale, formalitatea transcrierii cerută de lege în registrul special, era îndeplinită prin transcrierea actului dotal într-un registru general, care forma astfel o dublă întrebuințare și satisfăcea o îndoită cerință legală. Aceasta cu atât mai mult când se constată că formalitatea transcrierii nu a fost îndeplinită nici ulterior, după înființarea registrului special de transcripțiuni.

2. Legea prevăzând formalitatea transcrierii ca mijloc de publicitate, pentru ca astfel convențiile matrimoniale să fie opozabile terților, neîndeplinirea ei nu poate fi înlocuită prin cunoștința discutabilă ce terțul ar fi putut avea din alte împrejurări despre dotalitate. Deaceia art. 723 pr. civ. prevede formal că până la transcriere nu se poate opune unui terț drepturile rezultând din actele menționate în art. 722, chiar dacă terții au avut cunoștința despre existența acelor acte.

Ca urmare, omisiunea instanțelor de fond de a discuta anumite acte invocate ca constituind o dovadă despre cunoștința terțului achizitor, despre dotalitatea unui imobil, nu constituie o omisiune esențială de natură să atragă casarea deciziei atacată cu recurs.

3. Omisiunea instanței de fond de a respinge atât apelul făcut de femeia dotală autorizată de soț contra sentinței prin care i s'a respins acțiunea în anulare a unei vân-

zări pe motiv că imobilul vândut ar fi dotal, cât și apelul făcut de soțul dotal, nu poate atrage casarea deciziei, atunci când se constată din considerente că Curtea de apel a statuat asupra ambelor apeluri. O asemenea omisiune poate da loc numai la o eventuală interpretare a deciziei Curții care a pronunțat-o, pentru a se fixa întinderea lucrului judecat, prin lămurirea și completarea dispozitivului prin considerentele deciziei, și a se decide atunci dacă Curtea n'a înțeles a respinge și apelul soțului dotal.

Respins recursul făcut de soții C. Enciulescu în contra deciziei civile No. 62/922 a Curții de apel din București secția IV-a.

Recurenții prin d-l avocat D. Micescu; intimatul prin d-nii avocați E. Paximade și I. Gr. Pericteanu.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I și II de recurs în cuprinderea următoare:

I. «Violarea art. 1248, 1252, 1255 cod civ.

«Curtea, adoptând motivele tribunalului, violează aceste texte de lege, prin faptul că validează instruirea unui imobil dotal contra dispozițiilor acestor texte.

2. «Violarea art. 1228, 1229, 1230, 1232, 62 al. 9, 1248, 1255 cod. civ., combinate cu art. 708, 715 și 723 cod. de procedură civ.; violarea principiului imutabilității convențiilor matrimoniale, precum și greșita interpretare a acestor texte de lege.

«Am susținut în fața Curții de Apel, astfel după cum se constată din concluziunile scrise, depuse la dosar, următoarele:

a) «Că sistemul de publicitate al cod. civ. nu trebuie confundat cu sistemul de publicitate al cod. de pr. civ., și nici nu trebuie asemănat cu sistemul de publicitate al actelor dotale, rezultând din crearea registrului special de foi dotale.

b) «Că întrucât există un sistem de publicitate al convențiilor matrimoniale prin modalitatea indicată de art. 62 cod. civ. sau prin solemnitatea autentificării actului dotal, cerințele sunt satisfăcute și actul este complet valabil erga omnes. Că acest raționament, în special, se impune pentru un contract făcut în 1884, dată la care este constatată că n'a existat registru de foi dotale la Tribunalul Argeș.

«Că în orice caz, nu se poate trage nici un argument din faptul că nu s'a făcut o transcripție a actului dotal în registrul de mutațiune al proprietății, conform art. 723 pr. civ., întrucât acest articol nu este aplicabil decât atunci când s'ar pune în discuțiune raporturile dintre constitutorul dotei și un terț în legătură cu dotalitatea, iar nici de cum raporturilor directe dintre femeia dotată și terțul achizitor, fără să se conteste transferul însăși de proprietate dela constitutor la femeia dotală. Că, deci, nu se poate trage nici un fel de concluziune în asemenea raporturi, din faptul neexistenței transcrierii actului dotal în registrul de mutațiuni al proprietății.

c) «Că în orice caz, a crede că prin înființarea registrului de foi dotale la Trib. Argeș, ulterior datei contractului de căsătorie și prin faptul că soții dotali n'au făcut să se tranșeze actul lor dotal în acest nou registru înființat, s'a putut crea o situațiune nouă dotalității existente până atunci erga-omnes. Cu alte cuvinte, a socoti că dotalitatea a existat erga-omnes în fapt dela 1884—1887, data înființării registrului de foi dotale la Trib. Argeș — și că n'a mai existat erga-omnes dela această dată încoa, prin aceea că soții dotali n'au făcut transcrierea în noul registru de foi dotale, ar fi a viola pe deoparte principiul imutabilității convențiilor matrimoniale, iar pe de altă parte a lăsa în puterea soților, modificarea regimului matrimonial și a convenției matrimoniale, după căsătorie.

«Că oricare ar fi situațiunea, față de protejirea de natură extraordinară, pe care legiuitorul a avut-o în vedere pentru apărarea intereselor dotale și, pe de altă parte, față de privirea cu ochi răi pe care legiuitorul a avut-o pentru cumpărătorul de bunuri dotale, trebuie să se dea întotdeauna precădere interesului superior al păstrării dotei, în fața interesului inferior al terțului achizitor. Că, în special, doctrina este de acord a spune că cel care tratează cu o femeie mă-

ritată, se găsește în culpă prin faptul că n'a controlat în prealabil actul de căsătorie al femeiei, pentru a vedea dacă bunul ce el voește să cumpere nu este dotal în actul de căsătorie, conform art. 62 cod. civil.

«Curtea adoptând în totul motivele Tribunalului, violează principiile din textele mai sus menționate, interpretează greșit aceste texte și comite o nemotivare, prin aceea că motivarea făcută de către apelanți în fața Curții, pe temeiul acestor texte, a fost deosebită de aceea făcută în fața Tribunalului. Din moment ce argumentarea făcută de către apelanți în fața Curții era deosebită de aceea făcută în fața primei instanțe, așa după cât se poate constata din comparația concluziunilor scrise, depuse la prima și a doua instanță, Curtea adoptând în totul sentința Tribunalului, comite o vădită nemotivare.

«Chiar dacă Curtea ar fi socotit că această nouă argumentare n'ar fi putut să fie făcută pentru prima oară în instanța de apel, în orice caz trebuia să motiveze pentru ce o respinge; și într'un caz și în altul, nemotivarea rămâne.

Având în vedere decizia atacată cu recurs, din care rezultă că recurenții, soții Elena și C-tin Enciulescu, au intentat la Trib. Argeș acțiune pentru anularea actului de vânzare intervenit între ei și intimatul Pericle Rizu, act autentificat la Trib. Argeș la No. 314 din 1920, pe motiv că imobilul care a făcut obiectul acestei vânzări este dotal. — deci inalienabil — fiind constituit dotă recurenteii Elena Enciulescu, cu ocazia căsătoriei acesteia cu C. Enciulescu;

Că ambele instanțe de fond au respins însă ca neîntemeiată acțiunea, pe motiv că actul dotal n'a fost transcris nici în registrul de foi dotale, nici în acel de mutațiuni, așa că el nu este opozabil terțiului achizitor; iar din actul de vânzare nu rezultă, cum se pretindea de recurenți, că intimatul cumpărător ar fi avut cunoștință că imobilul ce cumpăra este dotal;

Că, prin această soluție se pretinde de recurenți că Curtea de Apel ar fi violat art. 1228 și următorii c. civ., privitoare la constituirea convențiunilor matrimoniale și inalienabilitatea imobilului dotal, cum și art. 62 al. 9 c. civ. combinate cu art. 708, 715 și 723 pr. civ., prin aceea că, Curtea n'a ținut seamă, în specie, că cerințele legii pentru publicitatea convențiunii matrimoniale a recurenților, era satisfăcută din moment ce actul dotal a fost autentificat înainte de căsătorie și mențiunea după el s'a făcut în actul de căsătorie la oficiul stării civile;

Considerând că convențiunile matrimoniale fixând în mod definitiv caracterul juridic al averii dotale și drepturile respective ale soților, publicitatea lor interesează atât creditul acestora cât și pe terți cărora asemenea convențiuni făcute în conformitate cu legea le sunt opozabile; că, de aceea, legiuitorul a căutat a da o întinsă publicitate acestor convențiuni, prevăzând transcrierea lor într'un registru special pentru foi dotale, în conformitate cu art. 708 și 710 pr. civ., iar când dota consistă în imobile și transcrierea în registrul pentru transmisiunile de proprietate;

Considerând că acesta fiind modul de publicitate organizat de lege pentru convențiunile matrimoniale, urmează că lipsa transcripțiunii actului dotal al recurenților în registrul special, nu poate fi înlocuită prin mențiunea ce s'ar fi făcut despre el în actul de căsătorie, căci această mențiune este cerută prin art. 62 al. 9 cod. civil, sub sancțiunea unei amende în contra ofțerului stării civile — nu mai ca un element mai mult de publicitate, dar care, în nici un caz, nu poate înlocui transcripțiunea;

Că lipsa registrului special la data căsătoriei recurenților nu poate justifica lipsa transcrierii, căci este netăgăduit că în tot timpul cât a lipsit asemenea registre la unele Tribunale, formalitatea transcrierii

cerută de lege în acel registru special, era îndeplinită prin transcrierea actului dotal într'un registru general, care făcea astfel o dublă întrebuințare și satisfăcea o îndoită cerință legală; — Că în specie nici nu s'a pretins și este constatat că nu s'a făcut de recurenți o asemenea transcripțiune și nici mai târziu în registrul special înființat sau în registrul de mutațiuni, așa că din toate aceste puncte de vedere, motivele de recurs I și II sunt neîntemeiate.

Asupra motivului III de recurs în cuprinderea următoare :

«Nemotivare și eroare gravă de fapt.

«In sprijinul acțiunii, așa cum a fost formulată la prima instanță, pentru dovedirea faptelor pe care acțiunea le comportă, s'a depus și s'a utilizat la Curtea de Apel o serie de acte noi. Din aceste acte rezultă nu numai că Pericle Rizu, cumpărătorul averii dotale, a putut să cunoască totalitatea acestui bun, dar că el a cunoscut-o în fapt.

«Prima instanță, în lipsa acestora, a argumentat numai asupra actului propriu zis de vânzare a bunului dotal și a tras concluziunea că din chiar actul de vânzare nu rezultă cunoștința totalității pentru cumpărător. Curtea nu putea să facă același raționament din cauza noilor acte depuse; totuși Curtea adoptă pur și simplu motivele primei instanțe.

«Prin aceasta comite nu numai o eroare gravă de fapt dar și o nemotivare.

«Chiar dacă Curtea ar fi înțeles că noile acte invocate nu pot să constituie o dovadă a totalității față de terțiul achizitor, din cauza prescripțiunilor art. 722 pr. civ. — articol care în orice caz nu se aplică în speță, conform celor expuse la motivul anterior de casare —, în orice caz Curtea era datoră să motiveze această.

Având în vedere că prin acest motiv recurenții se plâng de omisiunea Curții de fond de a se pronunța asupra mai multor acte invocate de ei pentru a dovedi că intimatul ar fi avut cunoștință că imobilul în litigiu cumpărat de el, este dotal;

Considerând că deși este adevărat că Curtea de Apel omite a se pronunța asupra acestui mijloc de apărare, invocat de recurenți, totuși omisiunea nu are un caracter esențial, căci legea prevăzând formalitatea transcripțiunii ca mijloc de publicitate, pentru ca astfel convențiunile matrimoniale să fie opozabile terților, — neîndeplinirea ei nu poate fi înlocuită prin cunoștința, discutabilă, ce terțiul ar fi putut avea din alte împrejurări, despre totalitate;

Că de aceea tocmai, prin art. 723 pr. civ. se prevede formal că până la transcriere, nu se poate opune unui terț drepturile rezultând din actele menționate în art. 722, chiar dacă terții au avut cunoștință despre existența acelor acte;

Că așa fiind și acest motiv este neîntemeiat.

Asupra motivului IV de recurs:

IV. «Omisiune esențială.

«Astfel după cum se poate constata din dosarele primei și celei de a doua instanță, atât acțiunea cât și apelul au fost introduse și susținute de Elena C. Enciulescu și de C. Enciulescu, acesta în calitate de soț, pentru autorizare precum și în calitate personală ca soț dotal.

«Or, astfel după cum se poate constata din dispozitivul deciziei atacate cu recurs, Curtea de Apel declară că respinge ca nefondat apelul făcut de Elena C. Enciulescu cu autorizația soțului său C. Enciulescu, în calitate sa personală de soț dotal.

«Prin acest fapt, Curtea comite o omisiune esențială, decizia fiind și din acest punct de vedere casabilă».

Având în vedere că din cuprinsul deciziei atacată se vede că Curtea prin considerente a avut în vedere atât apelul făcut de recurenta Elena Enciulescu cu autorizația soțului său C. Enciulescu, cum și apelul făcut de aceasta personal prin același petiție de apel,

și însușindu-și în totul motivele din sentința Tribunalului, prin care se respinsese acțiunea soților Enciulescu, a declarat însă prin dispozitiv că respinge apelul făcut de Elena Enciulescu cu autorizația soțului și confirmă sentința Tribunalului, fără a se prevedea aci și respingerea apelului făcut de Enciulescu personal;

Că această omisiune nu poate atrage casarea deciziei cum se cere de recurentul Enciulescu și ar putea da loc eventual la interpretarea deciziei din partea Curții care a pronunțat-o, pentru a se fixa întinderea lucrului judecat, prin lămurirea și complectarea dispozitivului, prin considerentele deciziei atacate și a se decide atunci dacă Curtea n'a înțeles a respinge și apelul lui C. Enciulescu;

Că așa fiind, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL ARGEȘ SECȚIA II-a

Audiența dela 1 Iunie 1921

Președinția d-lui M. POPOVICI, Judecător de ședință

Soții C. Enciulescu cu Pericle Rizu

Sentința civilă No. 186

Dotă. — Lipsă de transcriere. — Dacă neîndeplinirea acestei formalități e de natură să atragă nulitatea actului dotal? — Soluție negativă. — Art. 708 pr. civ. — Art. 1228 c. civ.

Imobil dotal. — Instreinare. — Acțiune în anulare a vânzărilor. — Dacă se poate opune totalitatea terțiului achizitor numai în cazul când publicitatea dotei a fost făcută conform art. 708 pr. civ., sau simplul fapt al cunoștinței din care acesta a putut s'o aibă în ce privește caracterul de dotalitate a bunului instreinat e suficient pentru ca dotalitatea să-i fie opozabilă? — Soluție negativă.

1. Deși din combinarea art. 1228 c. civ. și art. 708 și 712 pr. civ. reese învedereat că contractul matrimonial trebuie trecut atât în registrul de transcripțiuni cât și în registrul de foi dotale, neîndeplinirea acestei formalități, care nu constituie o condițiune substanțială pentru însăși validitatea actului dotal, ci o simplă măsură de publicitate creiată de lege în folosul terților, nu poate atinge întru nimic existența actului, care rămâne valabil între părțile contractante, și nu poate avea alt efect decât de a-l face inopozabil terților, cari singuri se pot prevala de această inopozabilitate.

2. Deși s'a admis de jurisprudență că formalitatea transcrierii actului dotal poate fi înlocuită cu simpla cunoștință a terțiului, când aceasta rezultă din însăși actul ce-i servește de titlu, sau din faptele lui personale, trebuie totuși ca aceasta să rezulte în mod îndubitabil spre a se putea trage în potrivă sa o prezumție atât de gravă ca aceea a renunțării la dreptul de a mai opune lipsa de transcriere, și în acest caz imobilul constituit dotă trebuie considerat față de părât ca nefiind dotal, așa că reclamanții nu mai pot invoca pentru anularea actului de vânzare dispozițiile art. 1228 c. civ.

Ca urmare, mențiunea făcută într'un act de vânzare a unui imobil despre existența unei ipotece care greva imobilul vândut, ipotecă din cuprinsul căreia s'ar fi putut vedea, prin cercetarea registrelor de transcripțiuni, caracterul dotal al imobilului vândut, nu poate fi privită ca o împrejurare din care să se deducă cunoștința terțiului cumpărător despre existența dotalității.

Dealtfel, față cu presumpția de renunțare din partea terțiului achizitor la dreptul de a mai opune lipsa de transcriere a actului dotal, imobilul trebuie considerat în ceea ce-l privește ca nefiind dotal, și reclamanții în re-

vendicare nu mai pot invoca pentru anularea actului de vânzare dispozițiile art. 1228 c. civ.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile intentată de Elena C. Enciulescu, personal și C. Enciulescu, atât personal ca soț dotal, cât și ca soț pentru autorizare, ambii domiciliați în Pitești, str. Șerban Vodă 268, contra lui Pericle Rizu, din același oraș str. Șerban Vodă 195, prin petiția înreg. la No. 17428/920, prin care cere anularea actului de vânzare, aut. la No. 687/920 la Trib. Argeș s I-a, intervenit între părți, pe motiv că imobilul vândut este dotal;

Având în vedere că din dezbaterile urmate în cauză, din actele aflate în dosar și concluziunile scrise depuse de părți, se constată în fapt următoarele: În anul 1884 prin actul dotal aut. la No. 304/884 de Trib. Argeș, s'a constituit ca dotă, de către mama sa, reclamantei Elena C. Enciulescu, la trecerea sa în căsătorie cu C. Enciulescu, între altele, și imobilul situat în str. Șerban Vodă 268 din acest oraș. În anul 1918 având nevoie de contractarea unui împrumut pentru radierea unei ipotece, luată într'un alt imobil dotal, în urma autorizării ce a obținut dele acest Tribunal prin jur. No. 2740/918, reclamanta se împrumută de la Elena Ștefănescu, din acest oraș, cu suma de lei 2000, iar pentru garantarea acestei sume, afectează în primul rang cu ipotecă, prin actul de ipotecă aut. la No. 626/918 și transcris la No. 49/918 de Trib. Argeș, imobilul său dotal din Pitești str. Șerban Vodă No. 268. În urmă, reclamanta vinde părâtului Pericle Rizu acest imobil cu actul de vânzare aut. la No. 314/920 și transcris la No. 687/920 de acest trib. s. I, în care se înserează clauza: „prețul vânzării este de lei 45000, în care intră și ipoteca de lei 2000 ce dă-torează d-nei Elena Ștefănescu și pe care o va plăti cumpărătorul“.

Pentru anularea acestui act reclamanta face acțiunea de față, pe motivul că imobilul vândut fiind dotal și, în baza principiului pus de art. 1248 Cod. Civ., inalienabil, nu se putea vinde;

Având în vedere că actul dotal, prin care s'a constituit dotă reclamantei imobilul vândut, nefiind transcris, nici în registrul de transcripțiuni, nici în registrul de foi dotale, conf. art. 708 și 712 pr. civ., după cum se constată din certificatul No. 15348 eliberat de Grefa Trib. Argeș s. I-a, această lipsă de transcriere a actului dotal a pus în discuție din partea reclamantei, prin avocații săi, în susținerea acțiunii, două chestiuni: 1) că întrucât transcrierea actului dotal este o formalitate cetută de lege numai în interesul terților, nulitatea care rezultă din combinarea art. 1228 cod. civ. și art. 708 pr. civ. e o nulitate relativă, creiată numai în folosul terților, cari singuri pot ca să o invoace, de unde rezultă că de îndată ce din împrejurările de față se constată că părâtul cumpărător a cunoscut că imobilul este dotal, cunoștința sa confirmă această nulitate, iar actul devine opozabil și păstrează și față de el caracterul de opozabilitate. 2) că, deși în principiu, potrivit art. 723 pr. civ., lipsa publicității, nu poate fi înlocuită prin cunoștiința personală a actului din partea terțiului cumpărător, totuși întrucât în speță părâtul a luat cunoștință de cuprinsul actului dotal din chiar actul de vânzare, ce-i servește de titlu, este presupus că a renunțat la dreptul de a se prevala de neopozabilitatea actului;

Având în vedere în ce privește prima chestiune, că din combinarea art. 1228 cod. civ. și art. 708 și 712 pr. civ. reese învedereat că contractul matrimonial tre-

buie trecut atât în registrul de transcripțiuni cât și în registrul de foi dotale, în cel dintâi în scopul de a se aduce la cunoștința publică strămutarea proprietății dela constitutorul dotei la înzestrat, pentru ca terții cari ar voi să dobândească în urmă drepturi asupra aceluias imobil să știe cine este proprietarul său, iar în cazul al doilea în interesul terților pentru a-i pune la adăpost de a nu contracta asupra unor bunuri lipsite de disponibilitate prin adoptarea regimului dotal. (*Cas. II, decizia 2/920*);

Considerând că, în speță, deși certificatul No. 15348 din 1921 eliberat de Grefa Trib. Argeș s. I-a, se constată că actul dotal nu a fost trecut în nici unul din registrele mai sus menționate, totuși e recunoscut, atât de doctrină cât și mai ales de jurisprudență, care dă altă dată varia asupra acestei chestiuni, astăzi a ajuns a fi unanimă, că întrucât transcrierea actului nu este o condițiune substanțială pentru validitatea însăși a actului dotal, ci numai o măsură de publicitate cerută de lege, în interesul terților, pentru ca aceștia să cunoască incapacitatea care rezultă pentru femeie din adoptarea regimului dotal, lipsa de transcriere ne izbind existența însăși a actului, care rămâne valabil între părțile contractante, nu are alt efect decât să-l facă inopozabil terților, cari singuri se pot prevala de această inopozabilitate, întrucât nu au avut de unde să cunoască că imobilul este dotal (*Alexandrescu, vol. VIII, pag. 106 și 107; Cas. I, dec. 101/919*).

Considerând că această lucră fiind stabilit, reclamanta prin avocații săi susțin că întrucât numai pârâțul ca terțiu se poate prevala de lipsa de transcriere a actului dotal, e vorba, în cazul acesta, de o nulitate relativă, care s'a confirmat de însuși pârâțul, prin aceea că luând cunoștință, din chiar actul de vânzare, că imobilul ce a cumpărat este dotal, cunoștința sa echivalează cu o renunțare la dreptul de a mai opune lipsa de transcriere a actului, deci cu recunoașterea că actul dotal are și față de el acest caracter; Considerând însă că admitând ipotetic, înainte de a intra în examenul chestiunii de față, că pârâțul ar fi cunoscut dotalitatea imobilului, în speță nu poate să fie vorba de o nulitate relativă, pentru că potrivit principiului, care guvernează întreaga materie a nulităților, orice acțiune în nulitate, bazată pe o nulitate absolută sau pe o nulitate relativă, are acest caracter comun tuturor felurilor de nulități, că tinde la nimicirea actului care se atacă; în cazul de față, pârâțul nu tinde la anularea actului dotal, ci susține numai, cu drept cuvânt, că întrucât actul n'a fost transcris, nu i se poate opune ca act dotal;

Că de altel, în speță, nu poate să fie vorba de o nulitate relativă, care în teorie formează temeiul unei acțiuni în anulare, cu atât mai mult cu cât nu e vorba nici de viciu de consimțământ, nici de incapacitate, singurele cazuri în care se admite celor vătămați o asemenea acțiune. (*Colin et Capitant, Tome I, No. 79*).

Considerând că ceace a făcut pe reclamantă să pună chestiunea unei nulități relative, este desigur exprimarea legiuitorului, care, în art. 1228 cod. civ., spune că convențiunile matrimoniale vor fi făcute prin Tribunal, mai înainte de celebrarea căsătoriei, după formele stabilite în condicele de procedură civilă, sub pedeapsă de nulitate;

Considerând însă că legiuitorul prin art. 1228 cod. civ., s'a referit atât la materia transcrierii convențiilor matrimoniale, care e tratată de procedura civilă (708—720) și în privința căreia am văzut că doctrina și jurisprudența a stabilit un caracter de simplă măsură de publicitate, creiată în interesul terților, cât și mai

ales la forma contractelor matrimoniale adică la condițiunea autentificării și formării actului înainte de celebrarea căsătoriei, condițiune cerută pentru valabilitatea actului și a căreia lipsă atrage nulitatea sa;

Că așa dar, nulitatea de care vorbește art. 1228 cod. civ. privește numai condițiunile de valabilitate ale actului, condițiuni cerute numai în acest scop, și a căror neîndeplinire face ca actul să fie inexistent erga omnes, iar nu și formalitatea transcrierii actului dotal, a căreia lipsă conduce numai la o neopozabilitate față de terți în interesul cărora e cerută, așa că formula piezișă sub care se înfățișează chestiunea trebuie înlăturată, ca fiind rezultatul unei confuzii ce se face între nulitatea relativă și inopozabilitate;

Având în vedere că, în ce privește cea de a doua chestiune, urmează mai întâi, a vedea în fapt, dacă din cuprinsul actului de vânzare a cărui anulare se cere, se stabilește că pârâțul a avut cunoștință că imobilul ce a cumpărat este dotal.

Având în vedere că reclamanta susține că întrucât pârâțul și-a luat obligația de a radia ipoteca de care era grevat imobilul este presupusă că, cercetând în registrul de inscripțiuni, a putut vedea actul de ipotecă în baza căruia trebuia să plătească suma de lei 2000 și în care se făcea mențiune că imobilul este dotal, așa încât, pe această cale, a putut cunoaște caracterul de dotalitate a imobilului; Considerând însă că în actul de vânzare intervenit între părți nu se face nici o vorbire că imobilul ce se vinde este dotal, ci numai prin clauza inserată se pune obligațiunea pârâțului cumpărător, de a plăti tot ca preț al vânzării D-nei Ștefănescu, ipoteca de lei 2000 ce-i datorează; că de asemenea nu se face mențiune nici de numărul de autentificare sau de inscripțiune a actului de ipotecă și nici că ipoteca a fost luată în urma unui jurnal al tribunalului, ceiace ar fi putut face să se creadă cel puțin că pârâțul a cercetat registrul de inscripțiune pentru a vedea actul de ipotecă, pe care de altfel nici reclamanta nu i l-a arătat pentru că nu-l avea, după cum ea însăși recunoaște. Că, de altfel, și clauza din contract, așa de incompletă în redactarea ei, dovedește că ceace preocupa pe părți la facerea actului, cu privire la ipotecă, a fost numai numele creditoarei și mai ales radierea ipotecei pentru că aceasta făcea parte integrantă din chiar prețul vânzării, fără să se intereseze de loc de natura ipotecei;

Că prin urmare, actul de vânzare fiind lipsit de toate aceste date, cari singure ar fi putut face evidentă cunoștința dotalității, susținerile în fapt ale reclamantilor sunt deci neîntemeiate;

Considerând că, mai departe, reclamanta socotind dovedită în fapt cunoștința cumpărătorului, îi opune că, deși în principiu lipsa publicității contractului matrimonial nu poate fi înlocuită cu cunoștința personală a actului din partea terțiului, nu mai poate fi astfel când terțul a luat cunoștință de contractul de căsătorie din chiar actul care îi servește de titlu, căci în asemenea caz este presupus că a renunțat la dreptul de a se prevala de inopozabilitatea actului (*Cas. I, decis. 516/914*);

Considerând că deși din termenii art. 708 proc. civ. formalitatea transcrierii este o chestiune de ordine publică, în acest senz că este prescrisă într'un interes general, care privește principiul siguranței circulației bunurilor, totuși s'a admis că formalitatea transcrierii poate fi înlocuită cu cunoștința terțiului, numai când aceasta rezultă din actul care-i servește de titlu, pentru că în speța rezolvată de Curtea de Casație, pe care reclamanta o invoacă în această privință, era

vorba de o ordonanță de adjudecare, în care publicitatea fusese pentru toți destul de întinsă și din care cunoștința cumpărătorului rezulta cu toată evidența.

Considerând că într'adevăr, în speța citată, adjudecarea s'a anunțat prin afișe, afișate, conf. art. 507 pr. civ. și prin publicațiunea făcută și în Monitorul Oficial și într'un jurnal local de publicații, cari toate cuprindeau mențiunea că imobilul este dotal;

Că apoi în tot cursul instanței de adjudecare, din citirea publicațiilor condițiilor vânzării și sarcinilor imobilului de către agentul de urmărire, cât și din chiar cuprinsul ordonanței ce s'a redactat, cumpărătorul a cunoscut în nenumărate rânduri că imobilul e dotal, fără ca totuși să facă în această privință vre-o rezervă sau obiecțiune, așa că cu drept cuvânt n'a fost primit să mai susțină contrariu;

Considerând că, în drept, este adevărat că legiuitorul a făcut din formalitatea transcrierii o chestiune de ordine publică, neîngăduind ca ea să fie înlocuită prin simpla cunoștință a terțiului, însă prin decizia citată de reclamantă nu se contrazice, cum s'u susținut, principiul pus de art. 723 pr. civ., pentru că acest articol privește cazul când cunoștința terțiului este un fapt personal al său, cum ar fi de pildă o declarație scrisă ce s'a dat în afară de act și prin care s'ar recunoaște dotalitatea imobilului, iar în speța rezolvată de Înalta Curte de Casație, cunoștința terțiului rezulta, nu numai din cuprinsul ordonanței de adjudecare care servește de titlu, ci și din alte acte a căror publicitate a adus la cunoștință nu numai terțiului, ci tuturor, caracterul dotalității;

Considerând, prin urmare, că în speță, întrucât cu privire la actul dotal nu s'a îndeplinit nici o publicitate iar din cuprinsul actului pe vânzare nu rezultă cunoștința cumpărătorului cu precizia indubitabilă cu care ar trebui să rezulte, pentru ca să se poată trage împotriva sa o consecință atât de gravă încât să se prezume că a renunțat la dreptul de a mai opune lipsa de transcriere, înseamnă că imobilul constituit dotal trebuie considerat față de părât ca nefiind dotal, așa că reclamantii nu mai pot invoca pentru anularea actului de vânzare disp. art. 1228 c. civ. cu privire la inalienabilitatea imobilului;

Că, dar, pentru toate aceste considerațiuni de fapt și de drept, acțiunea reclamanților este nefondată și cată a fi respinsă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l jude-supleant D. Scondăcescu, Trib. respinge ca nefondată acțiunea.

(ss) M. Popovici; D. Scondăcescu.

NOTA. — Două sunt chestiunile ce au fost rezolvate de Trib. Argeș S. II prin sentința mai sus reprodușă, sentință confirmată în totul, prin adoptarea motivelor, de Curtea de apel din București s. IV, prin Decizia cu No. 62 din 25 Martie 1922:

I-a. Dacă lipsa transcrierii prescrisă de art. 708 C. Pr. Civ. e sau nu de natură să atragă nulitatea actului dotal?

Tribunalul a admis cu drept cuvânt negativă. În adevăr, art. 1228 din C. Civ. cerând ca convențiunile matrimoniale să fie făcute prin Tribunal, înainte de celebrarea căsătoriei, după formele stabilite de Pr. Civ. și sub pedeapsă de nulitate, nu se referă decât la acele forme cari privesc însăși existența legală a contractului de

căsătorie, din care legiuitorul a înțeles să facă un contract solemn. Sancțiunea nulității nu poate privi prin urmare decât omisiunea acestor forme iar nu și a acelor dispozițiuni cari sunt de îndeplinit ulterior formării contractului și cari nu mai pot avea înrăurire asupra existenței contractului chiar, ci numai asupra efectelor lui față de terții. Din momentul în care contractul dotal a fost autentificat în condițiunile cerute de Pr. Civ., validitatea lui este perfectă; opozabilitatea lui față de terții nu poate însă rezulta decât din transcrierea prevăzută de art. 708 C. Pr. Civ. Lipsa transcrierii îl face deci *inopozabil*, iar nu nul, și aceste două noțiuni sunt cu totul diferite.

A II-a chestiune, era dacă terțiului achizitor al unui imobil dotal i se poate opune dotalitatea, numai în cazul când publicitatea dotei a fost făcută conform art. 708 C. Pr. Civ., sau simplul fapt al cunoștinței pe care aceasta a putut s'o aibă în ce privește caracterul de dotalitatea bunului înstreinat, este suficientă pentru ca dotalitatea să-i să-i fie opozabilă? Cu alte cuvinte, dacă opozabilitatea depinde neapărat de îndeplinirea formalităților cerute de lege, sau din potrivă este subordonată unei chestiuni de fapt, aceea a cunoștinței despre existența actului dotal.¹⁾

Pentru a putea răspunde la această întrebare, trebuie în primul loc să fim pe deplin edificați asupra fundamentului juridic pe care îl are obligativitatea publicității, atunci când legea o prescrie. A spune că ea este menită să încunoștiințeze pe terții de existența actului juridic supus publicității, înseamnă să ne mărginim doar la efecte, și aceasta, după cum vom arăta mai jos, în mod superficial. Pentru a ne putea da seama de caracterul publicității și apoi să deducem cari sunt consecințele efectuării sau neefectuării ei, trebuie să examinăm necesitatea juridică care a dictat legiuitorului publicitatea.

Această necesitate rezultă din ciocnirea unui mare și fundamental principiu de drept cu exigența unor interese de ordin superior, cari reclamă pentru satisfacerea lor, o derogare dela principiul fundamental.

Principiul de drept este: „*res inter alios acta, aliis neque nocere neque prodesse potest*“.

Interesul de ordin superior este siguranța circulațiunii bunurilor și deci a transmisiunii proprietății, sau necesitatea protejării unor interese pe cari legea le consideră ca privind nu numai pe acei cărora le aparțin, ci însăși societatea, cum este conservarea bunurilor dotale.

În baza principiului de drept, susținut, un act juridic nu există decât între părțile contractante; pentru terți este inexistent, nu în sensul

1) Vezi asupra ambelor probleme și sentința Trib. Dorohoi din 15 Noembrie 1921 în Curierul Judiciar No. 11/1922 p. 171, cu Nota d-lui Prof. Al. Cerban.

cunoștinței, ci în senzul opozabilității, adică actul nu poate produce nici un efect față de dânsii. Cunoștința, ca fapt, n'are nici o importanță: pentru cel de al treilea este indiferență ignorarea existenței de fapt a actului; actul rămâne inoperant față de el — și activ și pasiv — pentru că efectele acestui act nu depind de faptul cunoștinței terțiului, ci de neparticiparea lui la dânsul.

Interesul general cere însă, ca unele acte juridice să existe, adică să fie opozabile, „*erga omnes*“. Din punctul de vedere al siguranței circulației bunurilor, o transmisiune de proprietate dela X la Y, trebuie să investească față de toată lumea pe Y cu dreptul de proprietate; din punctul de vedere al intereselor familiei, caracterul dotalității imprimat unor anumite bunuri de constituitorii dotei și de soți, trebuie să-și producă efectele întregi, și aceste efecte nu se pot produce, dacă terții nu sunt ținuți să le sufere și dânsii.

Care era mijlocul pentru ca, în drept, să se ajungă la un astfel de rezultat? Unul singur: suspendarea aplicabilității principiului general, pentru actele din această categorie. Cu alte cuvinte, aceste acte, prin derogare dela regula: „*res inter alios acta etc.*“, trebuia să profite sau să vatăme și pe aceia cari nu participaseră la ele.

Realizarea derogării legiuitorul a făcut o prin edictarea publicității acestor acte: publicitatea lor, făcută în conformitate cu dispozițiunile legii, ridică terților dreptul de a se prevala, cu privire la ele, de maxima „*res inter alios acta etc.*“.

Publicitatea dar, în principiul ei, nu este decât restrângerea dreptului terților, și dacă se spune de dânsa că este făcută în interesul terților, aceasta se referă la consecințele ei imediate; publicitatea destinată în primul loc să facă actul opozabil, este în același timp mijlocul de deșteptare și de control a terțiului scos de sub protecția regulei „*res inter alios acta etc.*“. Ea dă naștere la prezumția legală de cunoștința existenței actului: cunoașterea acestei existențe nu poate înlocui însă publicitatea. Rațiunea este simplă: actul, fără de publicitate este inopozabil terțiului, cu toate c'a putut să fie cunoscut de dânsul. Baza inopozabilității nefiind lipsa de cunoștință, baza opozabilității nu poate fi prin urmare, cunoștința. Opozabilitatea naște numai din publicitate, care dacă ar fi avut de scop, după cum se spune de obicei, să facă cunoscut terțiului actul, ar fi fost inoperantă și inutilă.

Cunoștința actului n'are deci nici o importanță, și teoria contrarie n'are la fundamentul ei decât confuziunea între o situație de drept: *opozabilitatea*, și o situație de fapt: *cunoștința*, pierzându-se din vedere că dacă publicitatea, odată cu opozabili-

tatea, creiază și prezumția de cunoștință, cunoștința nu poate crea opozabilitatea, care este cu totul independentă de dânsa.

La același rezultat ajungem dacă privim chestiunea și din punct de vedere strict procedural. Odată ce legea, prin art. 708 și urm., impune obligațiunea transcripției actului dotal într'un registru special, ea subordonează opozabilitatea lui față de terți acestei publicități. A decide altfel este a atribui legiuitorului o dispozițiune, nu numai fără sancțiune, dar și fără sens.

Teoria că dotalitatea există „*erga omnes*“, prin ea însăși, fără obligațiunea unei publicități speciale, este contrazisă nu numai de textul pozitiv al legii, care înființează o astfel de publicitate, dar și de bunul simț elementar: oricât de mare importanță acordă dotei legiuitorul, efectele ei nu se pot produce în afară de regulile ce tot el le așează pentru existența ei.

Dealtfel, întreaga doctrină și jurisprudență proclamă categoric principiul că formalitatea transcrierii convențiilor matrimoniale „*fiind esențială și fundamentală*, convenția matrimonială trebuie considerată ca inexistentă față de terții, cât timp nu s'au îndeplinit cerințele prescrise de lege în interesul lor“.²⁾

Înalta Curte de Casație, după ce a stabilit însă în principiu că „lipsa de publicitate nu poate fi înlocuită cu cunoștința personală a actului din partea terțiului“, a hotărât totuși, printr'una din deciziunile sale, că această cunoștință înlocuiește publicitatea, atunci când ar rezulta din chiar actul care se atacă.

Ne permitem a crede că această distincțiune n'are nici un fundament. În adevăr, ori transcrierea constituie o formalitate esențială pentru ca actul dotal să fie opozabil terților, și ea nu poate fi înlocuită cu personala cunoștință a acestora, ceace însemnează că oricare ar fi soriginea cunoștinței, ea este inoperantă în lipsă de transcriere; ori, transcrierea nu este substanțială, și atunci cunoștința personală o poate înlocui, fără posibilitatea vre-unei distincțiuni raționale între diversele cauze ale acestei cunoștințe.

Prezumțiunea de renunțare pe care se întemeiază Înalta Curte, dacă ar fi admisă, există, cu putere cel puțin egală, atât în cazul când cumpărătorul ia cunoștință despre dotalitate înainte de a face actul de cumpărătoare, ca și în cazul când această cunoștință e căpătată în chiar momentul încheierii actului. Care e dar rațiunea ca cel care a constituit dota să nu fie considerat că a renunțat la inopozabilitate, atunci când s'ar întâmpla să cumpere el imobilul dotal, și să fie considerat că a renunțat acela care află despre

2) Cas. I, Decizia No. 10/919, Trib. Juridică No. 32-33 din 1920; idem, decizia No. 101, idem decizia No. 566/9 4, Jurispr. Rom. No. 7/915 etc.; Alexandresco, vol. VIII, pag. 107.

dotă abia în momentul cumpărării? Ce importă în cauză, data și modalitățile cunoștinței, sau cunoștința însăși?

Distincțiunea făcută de Înalta Curte constituie prin ea însăși condamnarea excepțiunii de la un principiu, pe care tot dânsa l'a formulat așa de frumos și de complet.

Se poate vorbi însă despre o prezumpțiune de renunțare? E drept că o renunțare poate fi și tacită; ea trebuie să rezulte însă din fapte cari s'o stabilească indiscutabil. Dar o prezumpțiune de renunțare nu poate să fie decât legală, și o prezumpțiune legală nu poate exista fără text de lege.

De relevat iarăși, că o asemenea renunțare s'ar referi la însăși convenția de vindere-cumpărare. Și cum se poate pretinde că cumpărătorul, în chiar momentul când a făcut cumpărarea și a plătit prețul, a înțeles să renunțe simultan la dreptul dobândit, pentru plăcerea de a rămânea simplu creditor pentru prețul plătit, față de soțul dotal?

Aceste considerațiuni au fost de sigur avute în vedere de Înalta Curte de Casație și de aceea ultima sa decizie, pe care o publicăm în acest număr, marchează, pare-se, o schimbare a jurisprudenței sale anterioare, prin consacrarea principiului legal indiscutabil, că formalitatea transcrierii nu poate fi înlocuită prin cunoștința dotalității pe care ar putea-o căpăta terțiul, pe alte căi decât aceea a publicității organizată de lege.

E. PAXIMADE și I. GR. PERIETEANU

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 6 Octombrie 1922

Președinția d-lui D. C. TĂZLĂUANU, Președinte

Ecaterina Rovaciu ș. a. cu C. G. Constantinescu

Decizia No. 1361

Cambie. — Monedă străină. — Plată. — Dacă prin ziua scadenței trebuie să se înțeleagă și ziua plății? — Motive de apel. — Dacă pot fi discutate, când n'au fost depuse în termen? — Art. 315 și 41 cod. com.

1. Potrivit art. 315 și 41 cod. com., cambia urmează să fie plătită în moneda arătată într'însa, când se constată de instanța de fond că moneda arătată are un curs comercial pe piața noastră.

Instanța de fond constatând că francul francez are curs comercial pe piața noastră, inutil s'a ocupat de situația prevăzută de art. 41 cod. com., dacă prin ziua scadenței trebuie să se înțeleagă ziua plății.

2. Nu comite un exces de putere și nu violează dreptul de apărare, instanța de apel care nu discută motivele constatate ca nedepuse în termen.

Curtea deliberând,

Asupra motivului I de recurs:

I. «Greșită interpretare și violare a art. 41 cod. com.

«Curtea de Apel și Tribunalul socotește că legiuitorul prin art. 41 cod. comercial, dispunând că în caz când moneda

străină nu ar avea curs comercial, plata se va face după cursul schimbului din ziua scadenței, nu a putut să aibă în vedere decât cazurile generale când debitorii buni platnici se liberează chiar în ziua scadenței arătată în cambie iar nu când debitorul neachitându-și la termen datoria cambială, creditorul e nevoit să recurgă la chemarea în justiție, care intervine un interval de timp între ziua scadenței și ziua plății efectivă, în care timp moneda țării ar putea scădea mult față de moneda străină din cambie și când ar fi nedrept deoarece culpa este a debitorului. Ca urmare, instanța de fond a refuzat să considere ziua scadenței prevăzută în cambie ca măsură a valorii cursului.

«Deci instanța de fond a interpretat în contra debitorului un text precis de lege. Conform dreptului comun, există un principiu aplicat în materie de convențiuni și anume; că dispozițiunile neclare și îndoelnice se interpretează în favoarea debitorului (art. 983 cod. comercial). În cazul de față art. 41 cod. comercial este în favoarea debitorilor.

«În legea comercială, în materie cambială nu se face deosebire între ziua scadenței și ziua plății; chiar pagubele ce ar fi provenit din neexecutarea acțiunii cambiale, legiuitorul lasă a fi suportate de creditor, care e prezumat că a fost neglijent în casarea creanței».

Având în vedere că prin deciziunea Curții de apel, secția II-a, București, No. 37/922, care confirmă sentința comercială No. 1098/921, a Tribunalului Ilfov, secția II, recurenții au fost obligați să plătească în mod solidar intimatului Const. G. Constantinescu, suma de 4208 și 60% franci francezi, datorată din două cambii scăzute;

Având în vedere că, conform art. 315 cod. comercial, cambia trebuie să fie plătită în moneda arătată într'însa, cu distincțiunile prevăzute de art. 41 din cod. com.;

Considerând că față de citatul text de lege, cu drept cuvânt instanța de fond a obligat pe recurent la plata în franci francezi, suma datorată fiind arătată în cambii în franci francezi, că o asemenea motivare este în conformitate cu dispozițiunile formale ale legii și este suficientă pentru sprijinirea soluțiunii date prin decizia atacată cu recurs;

Considerând că chestiunea în legătură cu art. 41 cod. comercială, discutată de instanța de fond prin considerentele deciziunii sale și anume dacă prin cuvintele „ziua scadenței“ din citatul articol, trebuie să se înțeleagă, în materie cambială, ziua plății, rămâne fără utilitate pentru soluțiunea cauzei, deoarece citatul art. 41, se ocupă de cazul când moneda prevăzută într'un contract nu ar avea curs comercial pe piață, celace nu este în cazul de față, când decizia Curții constată că francul este o monedă care are un curs comercial pe piața noastră;

Că prin urmare, este fără interes a se mai discuta partea din motivul întâi de casare, prin care se critică soluțiunea din considerentele deciziunii atacate cu recurs privitoare la chestiunea de mai sus;

Că astfel fiind, primul motiv de recurs este neîntemeiat.

Asupra motivului II de recurs:

II. «Exces de putere și violarea dreptului de apărare.

«Înainte Curții de Apel am depus două motive suplimentare pe care Curtea le-a înlăturat ca tardive. Într'unul se găsea enunțat sub formă de argument în primul motiv dintre cele două depuse în termen, motivul referitor la dobânzi. Curtea însă l'a respins ca tardiv, săvârșind un exces de putere și violându-ne dreptul de apărare în ce privește obligația de a plăti dobânzi la sumele prevăzute în cambii».

Considerând în această privință, că instanța de fond constatând că motivul de apel relativ la dobânzi nu figura printre primele motive de apel, depuse în termen, decât ca un argument la unul din acele motive și că suplimentul de motive cu care ocazie s'a depus și cel relativ la dobânzi era tardiv, cu drept cuvânt nu a

luat în discuțiune acest din urmă motiv, fără ca prin aceasta să se poată sustine că a săvârșit vre-un exces de putere sau că a violat dreptul de apărare ;

Prin urmare acest al doilea motiv de recurs fiind și el neîntemeiat, urmează ca recursul să fie respins ca atare ;

Pentru aceste motive în neunire cu concluziunile d-lui Procuror Nicolau, Curtea respinge, etc.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA II-a COMERC.

Audiența dela 22 Noembrie 1921

Președinția d-lui V. PERIETEANU-BUZĂU, Președinte
Sentința comercială No. 1098

Cambie. — Monedă străină. — Plată. — Dacă trebuie să se aibă în vedere cursul comercial din ziua scadenței sau din ziua plății? — Art. 315 și 41 cod. com.

Dispozițiunea art. 315 c. com. că „cambia trebuie plătită în moneda arătată într'însa, cu condițiunea prevăzută la art. 41”, trebuie interpretată în sensul că atunci, când moneda arătată într'un contract nu are curs legal sau comercial în țară, plata va putea fi făcută în moneda țării după cursul ce va avea schimbul în ziua scadenței și la locul plății.

În speță, însă, francul fiind o monedă care are un curs comercial, plata trebuie făcută în aceeași monedă, conform art. 315 c. com., la ziua scadenței, când de obicei se confundă și cu ziua plății, pentru datornicii buni platnici, iar nu la o altă zi, după scadență, când din culpa debitorului, s'a efectuat plata căci scăderea monedei nu poate fi suferită de creditor.

Tribunalul,

Asupra acțiunii de față intentată cu petițiunea înregistrată la No. 8088/920 de către d-l Constantin G. Constantinidis din Marsilia, prin procuratorul său N. G. Zahariade, în contra d-lor Teodor D. Rovaciu, în calitate de moștenitor al defunctului Dumitru T. Rovaciu, și d-nei Ecaterina D. T. Rovaciu în calitate de tutoare legală a moștenitoarelor minore Antima și Olga Rovaciu, spre a fi obligați în mod solidar la plata sumei de franci francezi 6708 60% datorată cu trei cambii scăzute, plus procente legale și speze de judecată ;

Având în vedere susținerile părților, concluziunile orale și scrise precum și actele din dosar ;

Având în vedere că reclamantul, azi în instanță și-a restrâns acțiunea la suma de franci 4208 60, adică la valoarea cambiiilor de frs. 2410 60% și 1798 frs. renunțând și la acțiunea modificatoare înreg. la No. 2666/921 și cerând a i se face plata în franci efectivi ;

Având în vedere că reclamantul în dovedirea acțiunii sale prezintă o cambie în valoare de frs. 2410 60%, scăzută la 1/14 August 1914, semnată de reclamantul C. G. Constantinidis în ordinul Creditului Liones și acceptată de către def. Dumitrie Th. Rovaciu precum și o altă cambie în valoare de franci 1798 60% semnată de reclamant și acceptată de numitul defunct, scăzută la 10 Septembrie 1914, ambele cambii având o valoare totală de frs. 4208 60 ;

Având în vedere că părțile Teodor D. Rovaciu nu contestă calitatea sa de moștenitor al defunctului debitor Dumitrie Th. Rovaciu, deasemenea d-na Ecaterina D. T. Rovaciu în calitate de tutoare legală a moștenitoarelor Antima și Olga Rovaciu nu contestă calitatea de moștenitori ai susnumitului defunct ;

Considerând că părțile deși recunosc polițele și suma

datorită pe baza acelor polițe, ridică totuși obiecțiuni cu privire la modul cum are să se facă plata, susținând că liberațiunea trebuie să se facă după valoarea francului din momentul emisiunii cambiei, sau cel mult din momentul scadenței, iar nu după valoarea francului din ziua de astăzi ;

Având în vedere că față de obiecțiunea aceasta ridicată de părți, Tribunalul urmează a examina și soluționa chestiunea privitoare la modul după care urmează a se face plata acestor cambii, a căror valoare este arătată într'o monedă străină de a țării ;

Considerând că la această chestiune răspunde în primul rând art. 315 c. com. prin cuvintele „Cambia trebuie să fie plătită în moneda arătată într'însa, cu condițiunea prevăzută la art. 41”, iar acest articol arată că atunci când moneda arătată într'un contract, nu are curs legal sau comercial în țară, plata va putea fi făcută în moneda țării după cursul ce va avea schimbul la vedere în ziua scadenței și la locul plății ;

Considerând că din combinația textelor acestor articole rezultă clar că legiuitorul a creiat două modalități de plată, după cele două situațiuni în care se află moneda străină arătată în cambie : moneda are curs legal sau comercial în țară, plata se va face efectiv în acea monedă, nu are curs legal nici comercial, plata se va face în moneda țării după cursul ce va avea schimbul la ziua scadenței ;

Considerând că în primul rând urmează deci a se vedea dacă moneda străină arătată în cambie are ori nu curs legal sau comercial. Discuțiunea doctrinară asupra chestiunii de a se ști când și care monedă are curs legal și când și care monedă are numai un curs comercial, neavând nici o importanță în rezolvirea problemei art. 41, punând ambele situațiuni pe aceeași egalitate din punct de vedere al efectului ce are cu privire la modalitatea plății ;

Având în vedere că francul este o monedă care a circulat în totdeauna pe piețele noastre, având un curs de schimb consemnat în listele bursei, deci un curs comercial, în sensul art. 41 c. com., astfel că odată ce într'o cambie plata e prevăzută în franci, ea trebuie făcută potrivit art. 315 c. com., în aceeași monedă ;

Considerând însă, că dacă s'ar putea susține ca francul francez care este moneda de plată în procesul de față, nu ar avea curs comercial pe piața noastră și în acest caz plata conform art. 41 c. com. urmează a se face în moneda țării la ziua scadenței, chestiunea care se impune spre rezolvat în acest caz este :

Când trebuie socotită ziua scadenței ?

Având în vedere că legiuitorul statuând în art. 44 c. com. că în caz când moneda străină nu ar avea curs comercial plata se va face după cursul schimbului din ziua scadenței, nu a putut să aibă în vedere decât cazurile generale când debitorii buni platnici se liberează în chiar ziua de scadență arătată în cambie, iar nu și în cazurile când debitorul neachitându-și la termen datoria cambială, creditorul e nevoit să recurgă la chemarea în justiție care cu toată celeritatea ce o are în materie cambială, interpune un interval de timp între ziua scadenței și ziua plății efective, interval care poate aduce cu el o scădere considerabilă a monedei țării față de moneda străină arătată în cambie și când ar fi nedrept ca scăderea monedei țării să fie suferită de creditor, când culpa nu e decât a debitorului, care nu și-a achitat la termen datoria contractată ;

Considerând dar că ziua scadenței prevăzută în cambie nu poate fi luată ca măsură a valorii cursului decât atunci când ziua scadenței se confundă cu însăși ziua plății, iar nu și atunci când plata se face la o

altă zi, după ziua scadenței și când prin ziua scadenței din art. 41 c. com., trebuie să se înțeleagă ziua plății;

Că astfel fiind văzută chestiunea din punctul de vedere al textului art. 315 și 41 c. com., obiecțiunea pârâtului ca plată să se facă în lei românești după valoarea pe care a avut-o francul la ziua emiterii cambiei, nu la ziua scadenței ei, este nefondată și urmează a fi înlăturată;

Având în vedere că nu se poate invoca nici echitatea, deoarece dacă la data plății moneda țării este scăzută cu mult față de ceea ce valora în momentul încheierii convențiunii, această scădere este aceeași și pentru creditor, și dacă debitorul este păgubit fiind silit să acopere această diferență, tot astfel și creditorul ar fi păgubit în caz când ar trebui să suferă el diferența de curs; ori, față de aceste două interese, din care fatal unul trebuie să sufere, cumpăna dreptății trebuie să închine spre creditor, deoarece culpa se datorește faptului debitorului de a nu-și fi plătit creanța la data stipulată;

Că astfel fiind, pârâții nu pot sub motive de echitate să se sustragă de a efectua plata în moneda indicată în cambie așa cum îl obligă dispozițiunile art. 315 și 41 cod. com.;

Că pentru toate aceste motive, redactate de d-l Judecător Siliu Rădulescu, Tribunalul urmează a înlătura obiecțiunile făcute de către pârâți și a admite acțiunea reclamantului Const. G. Constantinidis;

Văzând și art. 43, 46, 349 c. com. și art. 140, 146 pr. civilă.

Pentru aceste motive, Trib. admite acțiunea, etc.

(ss) V. Perieșeanu-Buzău, Siliu Rădulescu.

NOTĂ. — Inalta Curte de Casație prin deciziunea ce publicăm la pag. 699, în prima ei parte, pare că rezolvă una din chestiunile cele mai importante astăzi, din cauza diferențelor valutare, fiind vorba în speță de plata unei datorii în monedă străină, în virtutea unor cambii scăzute înainte de războiu.

Moștenitorii Rovaciu sunt chemați în judecată spre a plăti, în mod solidar, creditorului Constantinidis suma de franci francezi efectivi 4208,60 în baza a două cambii: una de 2410,60 scăzută la 1 August 1914 și alta de 1798 franci scăzută la 10 Septembrie 1914.

Înainte Tribunalului comercial, debitorii s'au apărut susținând că ei trebuie să facă plata după valoarea francului din momentul emisiunii cambiei sau cel puțin din momentul scadenței ei, iar nu după valoarea francului din ziua plății.

Astfel cum s'a făcut această apărare înaintea Tribunalului, ea se întemeia pe lângă interpretarea art. 41 cod. com., pe teoria impreviziunii și pe echitate. Tribunalul însă rezolvă chestiunea conform art. 315 și 41 cod. com., stabilind că francul francez are un curs comercial pe piața noastră; întru cât el are un curs de schimb consemnat în listele Bursei, fără a constata în fapt acel curs de schimb.

Tribunalul mai examinează și situațiunea eventuală în care francul francez n'ar avea un curs comercial pe piața noastră. El rezolvă problema în sensul că în acest caz ziua scadenței nu poate fi luată ca măsură a valorii cursului, de cât numai

atunci când ziua scadenței se confundă cu însăși ziua plății.

În ce privește echitatea, Tribunalul socotește de cuviință că debitorul se găsește în culpă, neplătind creanța la scadența stipulată.

Teoria impreviziunii, pentru situațiunea creată părților din cauza războiului, fiind vorba de o creanță în monedă străină, emisă înainte de războiu, nu se vede a se fi dezvoltat de către părți înaintea Tribunalului; nu se vede deasemenea a se fi examinat nici de Tribunal, iar înaintea Curții de Apel desbaterile se limitează numai asupra aplicațiunii art. 315 și 41 cod. com., ne mai invocându-se impreviziunea sau echitatea.

Probabil că aceste mijloace de apărare fuseseră invocate într-o serie de motive de apel, pe cari Curtea le-a înlăturat, ca fiind depuse peste termen, însușindu-și întocmai considerentele Tribunalului.

Astfel că Inalta Curte de Casație, examinând în drept punctele debătute înaintea instanțelor de fond, constată foarte bine că Tribunalul, fără interes, a rezolvat situațiunea eventuală ce s'ar crea în împrejurarea în care francul francez n'ar avea un curs comercial, întru cât se constata, în fapt, că francul francez este o monedă care are curs comercial pe piața noastră.

Inalta Curte reține numai primul motiv de casare, hotărând că, cambia trebuie să fie plătită în moneda arătată într'ansa, conform art. 315 și 41 cod. com., atunci când se constata de către instanța de fond, că acea monedă are un curs comercial.

Incontestabil că Inalta Curte de Casație nu a putut decât să se mărginească la motivele de casare, astfel cum au fost formulate, și față de textele precise ale legii, bine a hotărât că cambia trebuie plătită în moneda arătată într'ansa, când acea monedă are un curs comercial. Inalta Curte nefiind chemată în speță a se pronunța asupra aplicării principiilor impreviziunii, pentru cambii emise înainte de războiu, pare numai a fi rezolvat chestiunea totală a plăților în valută străină.

În adevăr, înaintea Tribunalului și a Curții de Apel părțile nu au dezvoltat impreviziunea. Tribunalul a examinat o pretinsă teorie a echității bazată pe culpa uneia din părți. Curtea de Apel și-a însușit întocmai considerentele Tribunalului, iar pârâții prin motivele de casare s'au plâns numai de greșită interpretare și de violarea art. 41 cod. com.

De asemenea în ce privește cursul comercial al francului francez, chestiunea fusese rezolvată de Tribunal numai în drept, arătându-se că francul este o monedă care a circulat întotdeauna pe piețele noastre, având un curs de schimb consemnat în listele Bursei, fără a se fi constatat în fapt cursul lui comercial și fără ca pârâții să fi discutat această lipsă de constatare înaintea Curții de Apel sau să fi formulat recurs înaintea Curții de Casație pe acest punct.

Decizia Inaltei Curți de Casație spicuește sentința Tribunalului, înlătură discuțiile și considerentele inutile și reține numai chestiunea relativă la plata cambiilor în moneda arătată într'ânsele, hătărând că această plată trebuie efectuată în acea monedă, când se constată de instanța de fond că ea are un curs comercial.

Jurisprudența creată de Inalta Curte e în concordanță cu jurisprudența unanimă din Franța, în această materie, însă ea nu tranșează problemul ce interesează majoritatea comercianților noștri, relativ la plata datoriilor în monedă străină, dinainte de războiu.

În privința plății cambiilor datorite în monedă străină, jurisprudența franceză a rămas constantă (vezi art. nostru, *Curierul Judiciar* No 10/922) socotind pe debitor în culpă, întru cât el trebuie să-și procure speciile necesare pentru a efectua plata. (Bordeaux, 23 Mai 1921, *Gaz. Pall.* 1922. 2. 412. Trib. civ. Seine 24 Ian. 1922 *Gaz. Pall.* 1922. 1. 16. Trib. Seine 8 Mart 1922, *Gaz. Pall.* 1922. 2. 412. Paris 18 Oct. 1922, *Gaz. Pall.* 1922, 2. 483.

Când însă este vorba de datoria în monedă străină, neconstată prin cambii, ci rezultând din diferite alte contracte, instanțele judecătorești franceze au dat interpretări, bazate pe aceste contracte și pe principiile generale ale dreptului comun.

Astfel în vânzările intervenite între francezi și elvețieni, obiectele vândute fiind plătibile în Elveția, în franci elvețieni, în momentul livrării mărfurilor Curtea de Apel de Nancy, la 25 Iulie 1922, a hotărât că trebuie să socotim valoarea francului elvețian, după valuta ce avea în acel moment, iar nu în ziua plății, întrucât în conformitate cu dispozițiunile art. 1650 cod. civ. francez, obligația cumpărătorului este de a plăti prețul în ziua și la locul hotărât prin contractul de vânzare.

E importantă această jurisprudență, pentru că ea se referă la toate cumpărările efectuate pe credit, în monedă străină, în afară de cambii, stabilind că urmează ca plățile acestor datorii să fie efectuate la valuta din momentul predării mărfurilor, sau al scadenței datoriilor.

La noi aceasta s'ar putea aplica numai la afacerile civile, căci în comerț art. 41 cod. com., neexistent la francezi, se referă, în general la orice contracte, nu numai la cambii.

Nu ne rămâne, față de textul precis al art. 41 cod. com., de cât să aplicăm teoria impreviziunii pentru datoriile de orice natură, în monedă străină, contractate înainte de războiu, epocă la care părțile n'au putut să prevadă diferențele fantastice valutare de astăzi.

Așteptăm ca chestiunea să fie pusă categoric înaintea instanțelor judecătorești, pentru a vedea soluțiunea Inaltei noastre Curți de Casație, care va rezolva una din problemele cele mai importante

În adevăr, după calculele făcute de Camera noastră

de Comerț, ipotetic, dacă s'ar achita toate datoriile în monedă străină după valuta de azi, nu ar fi suficient întregul stoc de hârtie monedă al Băncii „Naționale“.

I. COHEN

Rezumate din Jurisprudențele Consiliului de disciplină al Baroului de Ifov

Un avocat nu poate deține actele clientului său ca asigurare pentru plata onorariului, ce i s'ar datora.

Este interzis avocatului să facă acte, care au de scop eludarea legii, nici de a da consultațiuni în acest sens.

Este oprit de morala Baroului ca avocatul să se facă depozitar de acte secrete între părți.

Avocatul nu poate pleda pentru nici o parte într'un proces, atunci când anterior instanței părțile îl făcuseră depozitar al unor acte, care regula soarta procesului și pe care le deține încă, în timpul instanței angajate.

Avocatul nu se poate servi de mijloace nepermise, ca să ajungă la amânarea procesului său.

Un avocat nu poate întrebuința cuvinte injurioase pentru părți sau confrăți în actele publice judiciare sau extra-judiciare, pe care le dresează, când semnează ca mandatar al unei părți.

RECENZII

«ELEMENTELE DREPTULUI CIVIL»

de d-l Prof. MATEI B. CANTACUZINO

Literatura noastră juridică se resimte de lipsa unei lucrări ca aceea ce ne prezintă distinsul profesor al Universității din Iași.

Lucrarea d-lui profesor D. Alexandrescu, atât de practică pentru aprofundarea unei chestiuni de drept, cere însă prea mult timp pentru juristul care dorește să reîmprospăteze principiile și să revadă deodată întreaga materie a dreptului civil. Din cauza vieții sbuciumate a avocaților, cei mai distinși, principiile de drept sunt studiate în cercul restrâns al chestiunii ce face obiectul litigiului; de multe ori, din această cauză, chestiunea nu este complet prezentată în fața instanțelor judiciare, fiindcă diferite chestiuni ce s'ar putea ridica sunt lăsate la o parte — juristul nereamintindu-și toate chipurile cum ar putea fi privit în drept obiectul procesului. Cartea d-lui Cantacuzino ne dă posibilitatea să ridicăm nivelul dezbaterilor judiciare. În opt sute de pagini este trecută în revistă întreaga materie a dreptului civil. Prin fraze lapidare, cari au fost totdeauna caracteristica atât a profesorului cât și a avocatului Matei Cantacuzino, sunt redată rând pe rând toate principiile dreptului civil. În procesele cele mari, cine a avut fericirea să l asculte, a putut vedea cum, după avocați cari pledau zile întregi, se ridica d-nul Matei Cantacuzino, și întocmai ca un mare chirurg, care nu face decât o incizie mică pentru o operație cât de grea, Domnia-sa, în câte-va minute, arată obiectul procesului și principiile de drept, cari trebuie să i se aplice. Concluziile scrise ce a depus în diferitele procese, sunt scrieri de drept cari ar

trebui culese și ar forma pentru „Elementele Dreptului Civil” o dezvoltare a unor capitole tratate pe scurt în cartea *D sale**).

Cred că juristi noștri vor profita de prilejul ce li se oferă ca în timp scurt să revadă materia dreptului civil. Trebuie să recunosc că generațiile cari ne-au precedat posedau întreaga materie a dreptului civil mult mai aprofundat ca generațiile noi. S'o mărturisim: lupta de viață fiind mai grea, ne mulțumim a frunzări chestiunea ce ne interesează; iar dreptul nu ne pasionează decât proporțional cu câștigul material ce ne produce. De aceea asistăm câte odată la dezbateri judiciare în cari principiile de drept sunt torturate în chip îngrozitor.

* * *

Autorul ne spune în prefață că „această carte va putea totuși servi câtorva ca un indemn la o muncă de cercetare și de cugetare și ca o îndrumare sănătoasă”.

Sperăm că va fi ascultat cuvântul plin de autoritate al profesorului dela Iași. O societate în care principiile dreptului nu sunt riguros aplicate, este menită să dispară; din nestabilitatea și nesiguranța aplicării unor principii stabilite prin acordul tuturor spre a realiza armonia socială, se naște desnădejdea, care duce la revoluțiune și împiedică dezvoltarea pacifică a statului. Lipsa de curaj în întreprinderi, lipsa de respect a muncii altuia, lipsa de rușine pentru neîndeplinirea obligațiilor luate față de semenii săi, iată rezultatul ce se obține când nu se aplică riguros principiile dreptului, la care fiecare individ are drept să facă apel pentru apărarea intereselor sale.

Iar, dacă noi, cari prezintăm chestiunile de drept judecăței oamenilor, nu am cugetat și cercetat dinainte aceste principii, cum putem pretinde ca ele să fie aplicate, când de multe ori din cauza neștiinței noastre nu le punem așa cum trebuie?...

Principiile dreptului fiind deja cugetate de mintea luminată a profesorului nostru, să ne mulțumim a reciti din când în când lucrarea sa și astfel ne vom îndruma pe calea adevărului.

Cercetând această lucrare vom căuta să ajungem la înaltul său nivel moral, luptând pentru adevăr, și astfel societatea nu va avea decât să câștige.

Iată pentru ce suntem recunoscători d-nului profesor Cantacuzino pentru munca ce a sacrificat în interesul adevărului, și găsim acest prilej pentru a i reînnoi sentimentele noastre de admirațiune.

CONSTANTIN A. STOEANOVICI

Doctor în Drept dela Paris
Avocat

CODUL JUSTIȚIEI MILITARE

de d. Colonel N. C. Homoriceanu. București, 1922.

Prețul 50 lei.¹⁾

D. colonel în rezervă N. C. Homoriceanu, cunoscutul avocat militar, ne înfățișează a 3-a ediție a Codului justiției militare, adnotat.

Lucrarea ne-o prezintă pusă la curent cu jurisprudența Înaltei Curți de Casație extrasă din *Buletin, Curierul Judiciar, Dreptul, Jurisprudența Română, etc.*, precum și cu aceea a Curții superioare de justiție militară ce a funcționat pe timpul războiului.

Nu mai revenim la cele ce s'au mai spus și de alții în această revistă cu ocaziunea aparițiunii primei edițiuni a lu-

crării d-lui colonel Homoriceanu,²⁾ căci, după o experiență de mai bine de 11 ani, ea s'a dovedit a fi folositoare atât miitarilor, cât și avocaților și magistraților. La această ediție adăugându-i, pe lângă legea privitoare la organizarea și funcționarea justiției militare pe timp de război (titlul II adițional), jurisprudența și toate dispozițiunile de legi, decrete, instrucțiuni, etc. privitoare la amnistie, lucrarea se prezintă cât mai completă și ca atare cât mai utilă.

Acum 11 ani, puțini își puteau închipui, că va trece atâta timp fără ca justiția militară să nu capete o nouă organizare mai rațională și mai în acord cu spiritul timpului.

Totuși lucrul a fost posibil, și cine știe cât timp se va mai scurge și de azi înainte până ce mult așteptata reformă se va înfăptui.

Fapt este că adnotatorul nostru dându-și mai bine seama de realitate ca alți ilusioniști, a sacrificat timpul și munca sa și ne-a pus la îndemână tot legea veche cu adnotările necesare, fără teamă că îl vor desminți evenimentele și, de sigur, viito-ul îi va da dreptate.

D-sa ține să ne atragă atențiunea în prefață că epoca cea mai înălțătoare în mersul justiției militare este aceea de 4 ani când, potrivit dispozițiunilor legii de război, au judecat ca membri ai Curții superioare de justiție militară și doi consilieri ai Înaltei Curți de Casație și aceasta ne-o spune parcă cu convingerea unui sceptic care-și zice că cine știe când vor mai veni asemenea vremuri fericite.

Aceasta ne sugerează multe feluri de reflexuni.

Este adevărat că, din nefericire, nu putem spune că justiția militară a făcut dela întemeierea ei vre-un pas înainte, ba, din potrivă, a făcut unul înapoi, fiindcă de unde se reușise prin legea din 28 Decembrie 1916 să se dea casației militare o organizațiune care să garanteze o mai dreaptă repartire a justiției, prin introducerea celor doi membri dela Curtea supremă în compunerea Curții superioare de justiție militară, odată cu terminarea războiului și trecerea armatei pe picior de pace, ne-am întors la vechiul sistem al consiliului de reviziune permanent, acela ca instanța de drept militară să fie compusă din ofițeri fără cunoștințe juridice teoretice și practice cari pot fi foarte buni în meseria lor, dar cari neavând nici o cunoștință de legi și principii de drept, nu pot fi chemați să ne judece constituiți în instanță pură de drept.

Totuși în țara noastră s'a văzut și această ciudățenie care se practică de atâta timp și desigur va continua să se practice și în viitor cu acea nepăsare imaginabilă poate numai în țări înapoiate, unde ideea de justiție n'a pătruns, ca în state ca al nostru cu pretenție de civilizație.

Ne grăbim a adăugi că nu suntem în contra instituirii unei jurisdicțiuni speciale militare. Din potrivă, suntem cu trup și suflet partizani ai unei asemenea jurisdicțiuni speciale, mult mai justificată și utilă pentru țara noastră de cât s'ar putea justifica pentru alte țări. De aceea, am simțit cea mai mare satisfacțiune când, în fața controverselor ce a, dat naștere la atâtea discuțiuni, tocmai în grele momente pentru țară, privitoare la constituționalitatea justiției militare, unul din cei mai eminenți juriscunșulți, a lămurit-o pentru todeauna punându-ne la îndemână argumentele cele mai tari și mai irefutabile, întru justificarea existenței ei.³⁾

Fără discuțiune trebuie să admitem instanțe speciale militare de fond, fie denumite Consilii de război, fie Curți marțiale, fie tribunale militare de divizie, de corp de armată, etc., dar, pentru numele lui Dumnezeu, dacă este vorba să avem o instanță de drept militară, apoi, ori o avem cel puțin în organizația și compunerea cum a fost în timpul războiului, pentru ca cei doi Consilieri ai Înaltei Curți să poată împiedica ereziile ce se pot produce de cei necunoscători în ale Dreptului, ori atunci nu vedem nici o piedică în a da toate recursurile militarilor în competența Înaltei Curți de Casație, căci am avut și război și încă unul din cele mai groaznice, așa că acum putem judeca în cunoștință de cauză dacă putem sau nu face aceasta și, încă odată afirmăm, că nu vedem de ce n'am putea-o face.

Numai așa armata și justițiabilii au posibilitatea să scape

2) A se vedea *Curierul Judiciar*, No. 31 din 28 Aprilie 1911.

3) A se consulta: «Legea din 14 August 1916 pentru autorizarea declarării stării de asediu, este sau nu constituțională?» de Quidam în *Revista generală de Drept*, Anul II, No. 3-4 din 1919.

1) Depozit la Curierul Judiciar.

de «specialiști» de astăzi ai justiției militare, «specialiști» cari, cu toate că n-au titluri academice speciale, conduc totuși justiția militară de azi, deși nu sunt specialiști adevărați⁴⁾.

Nu contestăm că n'ar fi, după o părere, necesar ca în compunerea instanțelor militare să figureze omul de războiu, ofițerul, dar dacă aceasta se poate concepe pentru instanțele de fond, în nici un caz însă nu se poate pricepe pentru cea de drept, sau dacă e necesar și la aceasta, atunci să fie adevăratul om de războiu, nu «specialistul» de azi, care nu e nici om de războiu, nici de legi.

Ce vor fi zicând ofițerii primiți din fostele armate cărora au aparținut teritoriile alipite, unde nu erau de cât specialiști cu adevărat.

Se vor mai mira acum cetitorii, de ce zisa instanță militară de drept pronunță decizii umoristice, cum este aceea semnalată pe confratele Radu D. Rossetti în coloanele acestei reviste⁵⁾.

Și, cu toate vicisitudinile prin cari am trecut, se reușise cu chiu cu vai, ca până la votarea marelui reforme a justiției militare să se organizeze și pentru timp de pace, deocamdată, o instanță militară de drept, prin legea privitoare la introducerea unor modificări în codul de justiție militară, publicată în M. Of. No. 180 din 1 Sept. 1918, prin care se menținuseră adevărat și câțiva «specialiști», dar în definitiv tot era un pas înainte, căci se introduceau în compunerea Consiliului de revizie și doi Consilieri dela Casație, ca în timp de războiu.

Ce-a intervenit D-zeu știe, căci această folositoare lege, care era totuși un progres, a fost declarată inexistentă printr'un simplu decret-lege, cu No. 3273, publicat în Monitorul Oficial din 6 Noembrie 1918, și cu chipul acesta, iată ne tot la «paza veche». Și doar s'ar fi putut lăsa în vigoare această lege, cum s'a mai lăsat și altele.

În fața acestei situațiuni, nu ne surprinde de ce d. colonel Homoiceanu a lăsat la o parte jurisprudența stabilită de Consiliul permanent de revizie, oprindu-se, cum declară în prefață, la 1 Aprilie 1922, jurisprudența despre care numai pomenind îți trebuie cine știe ce fel de subțirime de condei.

Credem că bină a făcut înlăturând-o ca ceva inutil imprimând prin aceasta și mai mult un caracter de serioșitate lucrării sale — pe care, încheind, o recomandăm cetitorilor „Curierului Judiciar”.

GAUUS

Elemente de drept roman. Partea II din vol. I de d-l Profesor S. G. Longinescu. Tip. Curierul Judiciar. Preț 120 lei.

Cu toată titulatura ei modestă, cartea d. Prof. Longinescu nu e un simplu manual didactic, ci o adevărată operă de erudiție. Și erudiția constă atât în aprofundate cunoștințe ale specialității, cât și în sistemul lor de expunere. Desbrăcată de citații ostentative și pedante din alți autori, *) manualul d-lui Prof. Longinescu e la fiecare pas însoțit de trimiteri și analize bazate pe texte. Acei cari i-au fost elevi și s'au pătruns înăjun de maniera sa didactică, lipsită de orice grijă după «efect», l'ar acuza poate de oarecare pedanterie tocmai în expunerea cu care se prezintă «manualul». Clasificări și enumerațiuni minuțioase și numeroase așezate pe litere, pe puncte și numere, fac la prima dată o impresie curioasă. Nimic însă mai simplu și mai natural, odată început întregul sistem. Evidențierea principiilor generale, descompunerea și recompunerea unei instituțiuni, legătura unora cu altele, penetrațiunea dintr'un sistem sau o epocă în alta face superioritatea didactică a unei cărți, care duce la precizie și pătrundere.

Partea I a manualului era precedată de o introducere și o expunere generală din care studentul își însușește odată pentru totdeauna cunoștințele de bază a științei dreptului roman.

4) Voind să păstrăm caracterul de obiectivitate al al acestor rânduri, ne abținem a arăta în ce constă pregătirea pe terenal juridic al acestor «specialiști».

5) A se vedea Curierul Judiciar No. 41 din 28 Noembrie 1922 pag. 655.

*) Autorul arată însă în prefață pe d. fericiți autori cari i-a consultat (N. R.).

Partea II-a, apărută acum, se ocupă de drepturile reale. Pătrundera și critica textelor evidențiază și de astă dată aceeași metodă riguroasă și clară, vădind un spirit de analiză și sobrietate cu prudența și sinceritatea savantului adevărat. Cu nici o conjetură hazardată de dragul unei teorii, cu observațiuni originale pline de reflexii mult cugetate, dificultățile de texte se rezolvă fără violență și în aceea formă naturală și simplă, care pare o inspirație din marii jurisconșulți romani.

Cu preocuparea de a rămâne în cel mai riguros adevăr, d. Longinescu, culege tot ce textul putea să ne dea ca informațiuni.

Sinceritatea excesiv caracteristică savantului, ia forma unor fraze scurte, simple, viguroase. Exemplele din viață abund. Ceeace e interesant pentru vremurile noastre e redat chiar cu o vioiciune care te face să uiți că citești drept roman.

Fuga după precizie e una din laturile scrisului său, cu argumentări de matematică și dragoste de limba românească, care îl face să aibă oroare de neologisme, dă cărții sale un caracter nou în literatura noastră juridică. De pildă d-sa nu zice drept, în sensul de drept subiectiv, ci «îndrituire», cuvânt care se repetă cu puterea unei obsesiuni, care luptă încă cu urechile noastre.

Nu e în competența noastră însă, de a urmări de aproape pe d. Longinescu, în acest studiu riguros de texte, căci aceea ar fi în căderea unui specialist al dreptului roman, și nu a unui fost elev cu frumoase amintiri dela școala d-sale.

Totuși, ne îngăduim, să cerem d-lui Prof. Longinescu, ca să ne dea în curând întregul d-sale «manual», care va fi o operă nu numai pentru studenți, dar pentru toți juriștii noștri serioși.

A. F.

INFORMATIUNI

A apărut la Tip. „Curierul Judiciar”:

Unitatea Conștiinței Naționale prin Întărirea Ideii de Drept, de d-l Alexandru Oteteleşanu, Conferențiar la Facultatea de Drept din București, fost Deputat, Avocat. Broșura e imprimată pe hârtie velină cuprinzând 56 pagini format mare. *Preț 20 lei.*

Depozit la „Curierul Judiciar” București Calea Rahovei, 5.

— Anunțăm că d-l av. Trajan Alexandrescu, Directorul Serviciului Contencios al Băncii Generale a Țării Românești, a pus sub presă o foarte interesantă lucrare și de actualitate: **Drepturile proprietarilor și Creditul ipotecar în raport cu legislația Agrară**, studiu teoretic și practic urmat de instrucțiunile și formularele necesare pentru încasările titlurilor de rentă.

Această utilă lucrare se imprimă în editura „Curierului Judiciar”, va cuprinde peste 80 pagini format mare și se va pune în vânzare peste 10 zile cu *preț 30 lei.*

— **Elementele Dreptului Civil**, de d-l Prof. Matei B. Cantacuzino. *Preț 120 lei.*

Sub presă în editura Curierului Judiciar:

— **Cursul de Drept Roman**, de C. Stoicescu, Profesor la Facultatea de Drept București. *Preț 200 lei.*

Doritorii își pot procura fasciculele pe măsură ce vor apare la Biroul Tipografiei, Rahovei 5.

Prevenim pe d. ni abonați că numerile cele cer în cursul anului, trebuie să le plătească. Numai acele numere se servesc fără nici o plată pentru care ni se reclamă în cursul săptămânii următoare că nu s'au primit, pentru că și noi putem reclama Direcțiunei poștei nepredarea lor la timp.

— **Retipărindu-se colecții complete din Curierul Judiciar dela anul 1900 la zi, se vând cu preț 250 lei fiecare an.**